

Sirkka Salvi

KANSANOPISTOT NUORISOTYÖN JA NUORISOTAKUUN TOTEUTTAJINA

Opinnäytetyö
Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma (YAMK)

Marraskuu 2014

KUVAILULEHTI

		Opinnäytetyön päivämäärä 26.11.2014
Tekijä(t) Sirkka Salvi		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma yhteisöpedagogi (YAMK)
Nimeke Kansanopistot nuorisotyön ja nuorisotakuun toteuttajina		
Tiivistelmä Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymiseen tarvitaan monipuolista tukea, monialaista yhteistyötä ja erilaisia toimintaympäristöjä. Nuorisotakuu korostaa nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä koulutus- ja työmarkkinanäkökulmaa, vaikka nuoret tarvitsevat kokonaisvaltaisempaa elämänhallinnan tukea. Tässä opinnäytetyössä selvitän, miten kansanopistopedagogiikka tukee nuorten yhteiskuntaan kiinnittymistä nuorisotyön perusfunktioiden näkökulmasta. Kansanopistopedagogiikka on nuoren kokonaisvaltaista kasvun tukemista niin opiskelussa, asumisessa kuin elämän hallinnassakin. Tutkimuskysymyksillä selvitettiin, miten nuorisotyön neljä perusfunktiota näkyvät kansanopistopedagogiikassa ja millainen rooli kansanopistoilla on nuorisotakuun toteuttamisessa. Tutkimus toteutettiin survey-tutkimuksena ja aineisto kerättiin Webropol –pohjaisella kyselylinkillä suomenkielisiltä kansanopistoilta, joita on 69. Tilastollinen aineisto analysointiin Webropolin avulla ja avoimet kysymykset sisällönanalyysillä. Vastaajista 69 % oli rehtoreita. Vastausprosentti kyselyyn oli 67 %, joten tuloksia voidaan pitää melko hyvin kansanopistokenttää kuvaavina. Tilastollisen aineiston pohjalta päätulos oli, että nuorisotyön perusfunktiot toteutuivat kansanopistoissa kiitettävästi. Parhaiten toteutuivat sosialisatiofunktio (\bar{x} 9,42) ja kompensatiofunktio (\bar{x} 9,32). Avointen vastausten sisällönanalyysin mukaan tämä tarkoitti sitä, että nuoret löysivät jatko-opiskelupaikan tai -suunnitelman, heidän elämänhallintataitonsa kehittyivät, itsenäistyminen ja sosiaaliset suhteet vahvistuivat. Nuori löysi omat vahvuutensa ja kuntoutui. Kansanopistoissa toivotaan suurempaa roolia nuorisotakuun toteutuksesta, mutta tutkimukseen osallistuneista 75 % oli sitä mieltä, että rahoituksen puute heikentää kansanopistojen mahdollisuuksia toteuttaa nuorisotakuuta. Opistoissa haluttaisiin järjestää erityisesti maahanmuuttajakoulutusta ja nuorille tarjottavaa ohjausta. Nuorisotakuun verkostoissa kansanopistot toimivat kuitenkin satunnaisesti ja vain 15 % vastanneista oli nimennyt nuorisotakuuseen yhdyshekilön. Koulutusjärjestelmää haastaa hyvinvoinnin puute ja sitä on lähdetty ratkaisemaan viemällä nuorisotyötä kouluun. Tämän tutkimuksen mukaan kansanopistoissa tehdään tuloksellista nuorisotyötä ja opiskelijat voivat hyvin. Tätä hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden pedagogista osaamista olisi kansanopistokentän tuotava enemmän esille. Tutkimus tarjoaa tietoa koulutuksen rahoittajille, opinto-ohjaajille, nuorisotyölle, lastensuojelulle ja muille nuorten kanssa toimiville kansanopistojen kokonaisvaltaisesta pedagogiikasta. Opinnäytetyön tilaajana on Suomen Kansanopistoyhdistys.		
Asiasanat (avainsanat) kansanopistot, kansanopistopedagogiikka, nuorisotyö, nuorisotakuu		
Sivumäärä 63	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä) 2 liitettä		
Ohjaavan opettajan nimi Katja Komonen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Suomen Kansanopistoyhdistys ry

DESCRIPTION

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Date of the master's thesis 26 November 2014
Author(s) Sirkka Salvi		Degree programme and option NGO and youth work Master of Humanities
Name of the master's thesis Folk High Schools as Implementers of Youth Work and Youth Guarantee		
Abstract This thesis examines how the boarding school pedagogy supports the integration of young people into society from the perspective of the basic functions of youth work. The boarding school pedagogy offers holistic support for growth in studies, household management as well as in life management. In this research it is examined how the four basic functions of youth work manifest themselves in the boarding school pedagogy and what kind of role folk high schools have in the implementation of the youth guarantee. The study was conducted as a survey. The data was gathered using a Webropol based questionnaire link, which was sent to all 69 Finnish folk high schools. The quantitative data was analysed with Webropol and the open questions were analysed using content analysis. 69% of the respondents were principals of the folk high schools. The response rate was 67%, therefore it can be concluded that the results represent the folk high school field rather well. Based on the quantitative data, the main result was that the basic functions of the youth work were implemented in the folk high schools commendably. The social function (x 9.42) and the compensation function (x 9.32) were implemented the best. According to the content analysis of the open questions, these results indicated that young people were able to find a post-basic education placement or make a plan for post-basic education. In addition it can be concluded that young people's life management skills improved and their emancipation and social relations strengthened. Young people found their strengths and rehabilitated. The folk high schools wish for a greater role in the implementation of the youth guarantee. However, 75% of the respondents considered that the lack of financing weakens the possibilities of the folk high schools to implement the youth guarantee. The folk high schools would especially like to arrange immigrant education and counselling directed at young people. However, folk high schools operate only occasionally in the youth guarantee networks and only 15% of the respondents had nominated a contact person for the youth guarantee. The lack of welfare challenges the educational system. In order to solve this challenge, youth work has been brought to schools. According to this study, successful youth work is carried out in the folk high schools and students are doing well. The field of folk high schools should bring this knowledge of well-being and sense of community forward more extensively.		
Subject headings, (keywords) keyword: folk high schools, boarding school pedagogy, youth work, youth guarantee		
Pages 63	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices 2 appendices		
Tutor Katja Komonen		Master's thesis assigned by Suomen Kansanopistoyhdistys, Kepa

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	NUORISOTAKUU NUORTEN YHTEISKUNTAAN KIINNITTÄJÄNÄ	3
2.1	Syrjäytymisen ehkäisyä vai sosiaalista vahvistamista	3
2.2	Nuorisotakuun legitimaatio ja tavoitteet	5
2.3	Onko ammatillisen koulutuksen väylä ainoa ja oikea?	7
2.4	Työpajojen ja oppilaitosten yhteistyö	10
2.5	Nuorisotakuun toteutumisen haasteet ja mahdollisuudet	11
3	KANSANOPISTOJEN KOKONAIŠVALTAINEN PEDAGOGIIKKA	14
3.1	Sivistymisen jokainen tekee itse	14
3.2	Kasvun tukemista opiskelussa, asumisessa ja elämän hallinnassa	15
3.3	Nuorisotyön ja kansanopistopedagogiikan rajapinnat nuorten yhteiskuntaan kiinnittäjinä	16
3.4	Tutkimustietoa kansanopistoista	20
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
4.1	Tutkimuksen lähtökohdat ja rajaukset	21
4.2	Tutkimustehtävä	22
4.3	Tutkimusmenetelmä	23
4.4	Kohderyhmän kuvaus ja aineistonkeruu	24
4.5	Kyselylomakkeen laatiminen	25
4.6	Aineiston analyysi	28
5	TULOKSET	30
5.1	Vastaajien taustatiedot	30
5.2	Kansanopistopedagogiikan on nuorisotyötä	32
5.3	Kansanopistopedagogiikan nuorisotyön perusfunktioiden toteuttajana	32
5.4	Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajina	42
5.4.1	Rehtorit aktiivisia nuorisotakuun verkostoissa	43
5.4.2	Verkostotyötä tasaisesti eri toimijoiden kanssa	44
5.4.3	Kansanopistoista monikulttuurisuus- ja ohjausosaamista nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen	49
5.4.4	Kansanopistoilta löytyy kehittämissalukkuutta	50
5.4.5	Rahoituksen puute estää nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisen	51

6	JOHTOPÄÄTÖKSET	55
6.1	Keskeiset tulokset	55
6.1.1	Nuorisotyön ja kansanopistojen yhteinen eetos	55
6.1.2	Kansanopistot syrjäytyneet nuorisotakuusta.....	57
6.2	Kehittämisehdotukset	59
6.3	Tutkimuksen luotettavuus ja ajatuksia jatkotutkimukseen	61
	LÄHTEET	64

LIITE 1 Saatekirje tutkimuskyselyyn

LIITE 2 Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajana -kysely

1 JOHDANTO

Kansanpistopedagogiikkaa on tutkittu vähän nuorisotyön näkökulmasta, vaikka kansanpistopedagogiikka on nuoren kokonaisvaltaista kasvun tukemista niin opiskelussa, asumisessa kuin elämän hallinnassakin. Tarkoitukseni on tutkia miten nuorisotyön neljä perusfunktiota näkyvät kansanpistopedagogiikassa ja sitä millainen rooli kansanopistoilla on nuorisotyön ajankohtaisimmassa haasteessa, nuorisotakuun toteuttamisessa. Toivon, että nuorisotyön perusfunktioiden avulla avautuu kansanopistojen tekemä nuorisotyö ja nuorisotyölliset tulokset.

Tämä kansanpistopedagogiikan ja nuorisotyön yhteys tuli ajankohtaiseksi kun hallitusohjelman kärkihankkeen, nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa ei hyödynnetty kansanopistojen vahvuuksia. Ennakkokäsityksenäni tälle tutkimukselle oli se, että kansanopistojen tarjoamat mahdollisuudet nuorisotakuun toteuttamiselle eivät ole täysimääräisesti hyödynnetty ja ne unohtuivat myös päättäjiltä. Nuorisotakuu avaa nuorille ammatillisen koulutuksen polkuja, mutta ammatillinen koulutus vaatii nuorilta nopeaa aikuistumista (Souto 2014,159). Ammatillisten koulutuspolkujen rinnalle tarvitaan vaihtoehtoja, esimerkiksi kokonaisvaltaista pedagogiikkaa, jolla tuetaan nuoren elämänhallintataitoja, itsetuntoa, oppimisen valmiuksia ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Kansanopistojen toimintaa ohjaava laki vapaasta sivistystyöstä antaa hyvän pohjan nuorisotakuun toteuttamiseen. ”Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisenperiaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.” (Laki vapaasta sivistystyöstä. Muut. 29.12.2009/1765). Vapaansa sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisen monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Nuorisotakuulla haetaan sektorirajat ylittävää yhteistyötä. Nuorten yhteiskuntatakuutyöryhmä korostaa loppuraportissaan, että nuorisotakuun toteutuksessa tarvitaan koko yhteiskunnan yhteistä tahtotilaa ja talkoohenkeä. Kansanopistot ovat tehneet arvokasta työtä yli 125 vuotta kansan sivistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, mutta miten ne ovat mukana nuorisotakuutalkoissa?

Olen työskennellyt yli kymmenen vuotta kansanopistoissa mm. opettajana ja opinto-ohjaajana. Tämän työkokemuksen ja nuorisotyön opintojen myötä minulle on muodostunut ennakkokäsitykseksi se, että kansanopistoissa tehdään nuorisotyötä ja toteutetaan nuorisotakuun tavoitteita. Näiden ennakkokäsitysten siivittämänä toteutin survey-tutkimuksen kaikille 69 suomenkielisille kansanopistoille. Kysely kohdistettiin kansanopistojen johdolle. Aineisto kerättiin 26.5. – 3.9.2014 välisenä aikana Webropol –pohjaisella sähköpostilinkillä. Aineiston analyysissä hyödynsin Webropol ohjelmaa ja avoimet vastaukset käsittelin sisällönanalyysillä.

Toivon, että tämä tutkimus tarjoaa tietoa koulutuksen rahoittajille, opinto-ohjaajille, nuorisotyölle, lastensuojelulle ja muille nuorten kanssa toimiville verkostoille kansanopistojen kokonaisvaltaisesta pedagogiikasta. Tutkimuksen tulokset voisivat aktivoida myös kansanopistoja tiedostamaan nuorisotyöllistä osaamistaan ja kehittämään omia käytänteitä nuorisotakuun toteuttamisessa ja verkostoistumisessa. Opinnäytetyön tilaajana on Suomen Kansanopistoyhdistys.

2 NUORISOTAKUU NUORTEN YHTEISKUNTAAN KIINNITTÄJÄNÄ

2.1 Syrjäytymisen ehkäisyä vai sosiaalista vahvistamista

Monimutkaiseen syrjäytymiskäsitteeseen ei ole yhtä, kaikkien hyväksymää määritelmää. Syrjäytymistä voi lähestyä yksilötasolta, sosiaalisten ryhmien tasolta tai yhteiskunnan tasolta. Yhteiskunnalliset muutokset ja rakenteet aiheuttavat elinolojen kurjistumista sekä väestön polarisoitumista hyvä- ja huono-osaisiin. Sosiaalisten ryhmien tasolta syrjäytymistä tarkastellaan erilaisten vaikeuksissa olevien ihmisryhmien kautta kuten esimerkiksi alkoholisoituneet tai pitkäaikaistyöttömät. Yksilötasolla syrjäytymistä voidaan lähestyä sosiaalisten ongelmien tai niiden kasaantumisen näkökulmasta. (Karvonen, 2012.)

Monien tutkimusten ja työ- ja elinkeinoministeriön raporttien mukaan nuorten syrjäytymisen tärkein selittäjä on heikko koulutustausta ja opiskeluhalu vielä vähenevät nopeasti iän karttuessa. Huolena on, että kouluttamattomuudella on kauaskantoiset vaikutukset nuorten työuran laatuun ja pituuteen. Yhteiskunta odottaa, että nuoret kulkevat pitkin traditionaalista elämänpolkua, peruskoulusta työelämään. Jos nuori poikkeaa tältä polulta, hänet koetaan uhaksi yhteiskunnan järjestykselle ja leimataan syrjäytymisvaarassa olevaksi. Palaan tähän tematiikkaan tarkemmin koulutustakuun yhteydessä luvussa 2.3. (TEM 2013, 8/2012.)

Syrjäytymisen sosiaalisia ja yksilöllisiä syitä korreloivat myös vanhempien alhainen koulutustaso, yksinhuoltajuus, nuoren heikko koulumenestys ja erilaiset oppimisvaikeudet. Maahanmuuttaja riski syrjäytyä on 4–6-kertainen kantaväestöön verrattuna. Syrjäytyneistä nuorista lähes neljännes on maahanmuuttajataustaisia. Syrjäytymisen taustalta voi löytyä kielteisen ajattelun ja heikon motivaation sekä huonon koulumenestyksen muodostama itseään toteuttava kielteinen noidankehä. Tästä kehästä ulos pääsemiseksi tarvitaan nuoren itsetunnon tukemista, myönteisen ajattelun vahvistamista, sosiaalisten taitojen opettelua, koulutussuunnitelmien tekemistä sekä uratavoitteista päättämistä. (TEM 8/ 2012.)

Syrjäytyminen ja syrjäytymisvaaraan joutuminen on pitkä ja monipolvinen prosessi, josta voidaan puhua silloin kun ongelmat ovat kasvaneet ylivoimaiseksi. Syrjäytymistä voidaan kuvata viisivaiheisena prosessina, joka pahenee ja laajenee. Syrjäytymisen ensimmäisiä vaiheita ovat vaikeudet koulussa, kotona tai sosiaalisessa toimintaympäristössä. Seuraavana vaiheena on koulun keskeyttäminen tai alisuorittaminen. Kolmas vaihe on työmarkkinavaihe, jossa ajaudutaan huonoon työmarkkina-asemaan. Neljäs vaihe on täydellinen syrjäytyminen. Tähän kuuluu kriminalisoituminen, työnvieroksunta, alkoholisoituminen, sosiaaliavustusten varassa toimeentulo, eristäytyminen tai muu vastaava marginalisoituminen. Viidennessä vaiheessa laitostutaan tai eristäydytään muusta yhteiskunnasta. (VTV 2007, 19.)

Nuorten syrjäytymisalttiutta on selitetty myös elämänvaiheella, johon liittyy paljon muutoksia (mm. Jyrkämä 1986). Nuoren elämässä voi tapahtua ikämuutosten lisäksi erilaisia yksilöllisiä käännteitä, kuten vanhempien avioero tai vaihtuvuus kaverisuhteissa. Riskialttiiksi tilanteen tekee elämänmuutosten kasautuminen suhteellisen lyhyeen ajanjaksoon. (Jyrkämä 1986, 42-45.)

Yksilötason murrosten lisäksi yhteiskunnassa ja kulttuurissa on tapahtunut viimeisten vuosikymmenten aikana merkittäviä muutoksia, jotka ovat lisänneet nuorten syrjäytymisen riskejä. Hyvinvointiyhteiskuntamme kestävyys perustuu korkealle työllisyydelle ja tuottavuuden kasvulle. Elintasomme nousun on mahdollistanut teknologian ja tuottavuuden kehitys, joka samaan aikaan on nostanut osaamisen vaatimuksia koulutus- ja työmarkkinoilla. Työmarkkinoilla vaaditaan yhä enemmän koulutusta ja kokemusta, niin sanotun perustyön osuus vähenee ja tietotyön osuus kasvaa. Tämä suuntaus korostaa kouluttautumisen vaatimusta ja lisää kilpailua koulutus- ja työpaikoista. (Karvonen, 2012.)

Useissa nuorisopoliittisissa ohjelmajulistuksissa niin kuin nuorisotakuun tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy. Syrjäytymisen ehkäisy on käsitteenä negatiivinen ja se on korvattu positiivisemmalla ilmaisulla sosiaalinen vahvistaminen. Sosiaalinen vahvistaminen mielletään prosessina, jossa parannetaan asteittain nuoren elämäntilannetta ja hallintaa. Se tehdään yhdessä nuoren kanssa ja nuoren luvalla. Sosiaalisen vahvistamisen tavoitteena on nuoren saaminen ja saattaminen yhteisölliseen toimintaan ja aktiiviseksi kansalaiseksi. (Mehtonen, Lundblom & Herranen (toim) 2011, 18.)

Oli terminologia sitten mikä tahansa, sekä syrjäytymisen ehkäisyllä ja sosiaalisella vahvistamisella haetaan nuorille hyvinvointia, hyvää elämää ja tulevaisuutta. Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymiseen tarvitaan monialaista yhteistyötä ja vahvaa dialogia nuorten kanssa. Tärkeää on arvostava suhtautuminen ja yhteistyö, joka tuo nuoren äänen ja toimijuuden kuuluviin. Ei ole olemassa syrjäytyneitä ja syrjäytymättömiä nuoria, vaan lukematon joukko eri elämäntilanteissa olevia nuoria ihmisiä.

Nuorisotakuuta toteutetaan suurella rahoituksella ja näyttävällä tiedotuksella. Miten nuorisotakuu sitten edistää nuorten sosiaalista hyvinvointia tai yhteiskuntaan kiinnittymistä? Nuorisotakuu lupaa nuorelle kolmen kuukauden kuluessa työ- harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikan. Yhteiskunta odottaa varsin nopeita päätöksiä sekä nuorilta että nuorisotakuun tavoitteita toteuttavilta verkostoilta. Voiko nuorten ongelmat, jotka ovat syntyneet kenties pitkänkin ajan kuluessa, ratketa kolmen kuukauden määräajassa? (Nord, 2014.)

2.2 Nuorisotakuun legitimaatio ja tavoitteet

Nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen on kasvussa Suomessa ja muualla Euroopassa. Suomessa nuorisotyöttömyyttä on kasvattanut muun muassa talouden nopeat suhdannevaihtelut, elinkeinoelämän rakennemuutokset, työmarkkinoiden korkeat osaamisvaatimukset ja kiristynyt kilpailu työpaikoista. Työikäisen väestön vähentyessä nuorten pääsy ja kiinnittyminen työmarkkinoille on entistä tärkeämpää. Koulutuksen merkitys työmarkkinoille sijoittumisessa on aiempaa suurempi, sillä pelkän perusteen pohjalle rakentuvien ammattien osuus pienenee jatkuvasti. Kuitenkin vuosittain noin 5000 nuorta ei jatka toisen asteen koulutukseen ja osa ajautuu tilanteeseen, jossa vakaan työuran luominen on hyvin vaikeaa. Työhön ja koulutukseen kiinnittymättömyys voi aiheuttaa myös sosiaalisia ja psyykkisiä ongelmia. (Nuorten yhteiskuntatakuu 2013; Välijärvi 2011, 372–378.) Tarve nuorisotyöttömyyden taltuttamiseen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy olivat syynä vuoden 2013 alusta voimaan tulleen nuorisotakuulle.

Nuorisotakuu otettiin käyttöön ensimmäisen kerran jo vuonna 2005 Matti Vanhasen hallituksen hallitusohjelmaan liittyen, silloin nimellä yhteiskuntatakuu. Tavoitteena oli edistää alle 25-vuotiaiden nuorten sijoittumista koulutukseen ja työmarkkinoille, estää

työttömyyden pitkittymistä kaikin käytettävissä olevin keinoin sekä tukea nuorten kestäviä uraratkaisuja. Nuorten yhteiskuntatakuussa oli keskeistä palvelutarpeen arvioiminen ja työnhakusuunnitelman laatiminen heti työnhaun alkuvaiheessa ja lupaus aktiivivaihtoehdon järjestämisestä jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen. (Tuusa & Pitkänen 2014, 6.)

Vuonna 2013 nuorisotakuu laajeni koskemaan myös 25–29-vuotiaita vastavalmistuneita nuoria aikuisia. Vastavalmistuneella tarkoitetaan henkilöä, jonka valmistumisesta on enintään 12 kuukautta. Uusi nuorisotakuu poikkeaa vanhasta ns. yhteiskuntatakuusta myös siinä, että sitä täydentävät nyt koulutustakuu, etsivä nuorisotyö, työpaja-toiminta sekä nuorille suunnattu kuntoutus. (TEM 2011.)

Nuorisotakuusta ei ole olemassa yhtä erillistä lakia vaan sen toimeenpano perustuu hallinnonalojen välisen yhteistyön lisäksi yhdessä laadittuihin toimintalinjauksiin ja eri alojen säädöksiin, joista osaa on uudistettu. Keskeisiä yhteistyötahoja nuorisotakuun toteuttamisessa ovat kunnan sosiaali- ja terveys- sekä nuoris- ja opetustoimet, koulutuksen järjestäjät, opinto-ohjaajat, etsivää nuorisotyötä tekevät, nuorten työpajat ja Kelan kuntoutusasiantuntijat. Työllisyyden näkökulmasta tärkeitä yhteistyötahoja ovat seudulliset yrityspalvelut, työmarkkinajärjestöt ja muut alueelliset yrityspalveluja tarjoavat tahot. (TEM 8/2012.)

Nuorisotakuun piti perustua Public-Private-People-Partnership -malliin, jossa nuoret ovat itse aktiivisia toimijoita ja oman tulevaisuutensa tekijöitä. Nuorisotakuun toimeenpanon seuranta ja eri toimijoiden yhteistyötä kehittämään perustettiin valtakunnallinen laajapohjainen Nuorisotakuu-ryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti ja käsittelee nuorisotakuun toteutukseen liittyviä asioita (TEM 8/2012). Nuorten osallisuus nuorisotakuun toteutuksessa ei ole kuitenkaan toteutunut toivotulla tavalla ja sitä tulisi jatkossa kehittää palveluiden saatavuuden, käyttäjäkokemusten, nuorten kuulemisen ja omaehtoisen toiminnan lisäämisen osalta. (Tuusa & Pitkänen, 2014, 242.)

Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymistä edistetään nuorisotakuussa etsivän nuorisotyön avulla. Etsivät ovat olleet jo vuosikymmeniä syrjäytymisen vastaisen kamppailun eturintamassa, tätä etsivien työtä raamittaa nuorisolaki. Ammatillisen etsivän nuorisotyön perustehtävänä on etsiä, löytää ja auttaa nuoria, jotka apua tarvitsevat, mutta eivät ole sitä palvelujärjestelmästä osanneet tai halunneet hakea. Etsivän työn tarkoi-

tuksena on täydentää olemassa olevia nuorten palveluita, tiedottaa niistä nuorille, viestittää nuorten palvelutarpeista eri toimijoille sekä edistää palvelutarjonnan kehittymistä. Etsivä nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja nuorella on valta valita etsivän työn tarjoaman palvelun laajuus. Nuorilla on oikeus määritellä asiat, joista hän haluaa keskustella etsivän nuorisotyön työntekijöiden kanssa. Etsivän työn työntekijöille ei ole perinteiseen viranomaistyöhön rinnastettavia vallankäytön välineitä, mutta peruseriaatteena on vaitiolovelvollisuus. (Huhtajärvi 2008, 446.)

2.3 Onko ammatillisen koulutuksen väylä ainoa ja oikea?

Koulutustakuuta toteutetaan osana nuorisotakuuta. Koulutustakuun toteuttamisen taustalla on edellä kuvattu ajatus nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisestä. Yhteiskuntaan kiinnittymisellä on perinteisesti viitattu taloudellisen riippumattomuuden saavuttamiseen ja työmarkkinakansalaisuuteen (Kuure 1999, 9). Työn vähentyminen yhteiskunnassa on nostanut koulutuksen aseman yhä tärkeämmäksi yhteiskuntaan kiinnittymisessä. Tätä koulutus- ja työyhteiskuntaa ylläpidetään esimerkiksi työmarkkinalain muutoksilla. Lain mukaan alle 25-vuotias, vailla ammatillista koulutusta oleva, jolla ei ole työ- tai harjoittelupaikkaa, menettää oikeutensa työmarkkinatukeen, ellei haakeudu koulutukseen tai työvoimapoliittiseen toimenpiteeseen.

Koulutustakuu ohjaa nuoria lupaamalla jokaiselle peruskoulun päättäneelle nuorelle koulutuspaikan lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin. Koulutustakuun toteuttamiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö on uudistanut asetusta toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja lukio-opetuksen opiskelijaksi ottamisen kriteerit siten, että etusijalla yhteisvalinnassa on ne nuoret, joilla ei ole vielä toisen asteen tutkintoa. Uusia valintaperusteita sovellettiin ensimmäisen kerran syksyn 2013 yhteishaussa. (TEM 8.1.2013.)

Koulutustakuuseen kuuluu myös aikuisten osaamisohjelma, jossa 20 – 29-vuotiaille nuorille, joilla ei ole perusasteen jälkeistä tutkintoa, luodaan mahdollisuus suorittaa toisen asteen ammatillinen tutkinto, joko oppilaitoksessa suoritettavana tai oppisopimuskoulutuksena. Osaamisohjelman avulla 36 000 nuorelle pyritään saamaan toisen asteen ammatillinen tutkinto. Uusien valintakriteereiden lisäksi nuoria pyritään akti-

voimaan koulutukseen työmarkkinatukioikeuden velvoittavuudella. Saadakseensa työmarkkinatukea alle 25-vuotiaan nuoren, jolla ei ole ammatillisia valmiuksia antavaa tutkintoa, on haettava joka kevät vähintään kahteen ammatillisia valmiuksia antavaan tutkintoon. (TEM 2011.)

Koulutustakuun ohjaa nuoria siis varsin voimakkaasti kiinnittymään yhteiskuntaan koulutuksen ja erityisesti ammatillisen koulutuksen avulla sekä tiukilla aikataulurajoilla. Tutkimusten mukaan nuoret eivät kuitenkaan integroidu yhteiskuntaan ainoastaan koulutuksen kautta, myös työ ja perheen perustaminen kiinnittävät nuoria yhteiskuntaan (Hoikkala 1993, 251). Nuorten koulutushaluttomuus ei välttämättä merkitse työhaluttomuutta tai koulusopeutumattomuutta työsopeutumattomuutta (Nyyssölä & Pajala 1999, 64). Koulutustakuun toteutuksessa olisi huomioitava paremmin nuorten yksilölliset tarpeet ja elämänkulku, mitä valmiuksia nuorella on ammatilliseen koulutukseen, kykeneekö, uskaltaako tai haluaako hän suoriutua koulutuksesta. (Kiilakoski 2014, 27.)

Kansanopistot mainitaan koulutustakuun toteuttajana ainoastaan maahanmuuttajanuorten opiskeluvalmiuksien ja kielitaidon tukemisessa (maahanmuuttajien opinto-asetelut). Lisäksi muutamalle ammatillista koulutusta järjestävälle kansanopistolle on myönnetty nuorten aikuisten osaamisohjelman ns. NAO –paikkoja. Valtio on resursoinut sivistystyön kentälle vuonna 2013 ainoastaan kaksi miljoonaa euroa nuorisotakuun toteuttamiseen. Se on käytetty pääasiassa maahanmuuttajien koulutukseen kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa. (Souli 2014.)

Kansanopistoilla on siis melko kapea rooli nuorisotakuun ”virallisena” toteuttajana ja koulutustakuulle ohjautuvat miljoonat kohdentuvat ammatilliseen koulutukseen. Ammatillista oppilaitoksista nuoruuden kasvuympäristönä on puhuttu vähän. Ammatillisen koulutuksen haasteeksi Anna-Liia Souto toteaa esimerkiksi sen, että työelämälähtöisyyden painottuminen uhkaa kääntyä koulutuksen arjessa työkykyisyyden vaatimukseksi, joka nostaa koulutuksen rimaa liian korkealle – ainakin jos asiaa tarkastellaan nuorisotakuun näkökulmasta. Eteenkin niille nuorille, joilla on kiusatuksi tuleminen taustaa ja jotka ovat arkoja, ammatilliset oppilaitokset näyttäytyvät niin opetuksellisesti kuin nuorisokulttuurisesti sosiaalisesti vaativina ympäristöinä. (Souto 2014, 159.)

Ammatillisen koulutuksen tutkinto- ja rahoitusjärjestelmä uudistaminen vuoden 2015 alusta, ja ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon rakenteellinen uudistaminen vaikuttavat varmasti koulutustakuuseen. Uudistus harventaa koulutuksen järjestäjäverkkoa ja näin keskittää koulutustarjonnan kasvukeskuksiin. Kansanopistojen tulevaisuuden kannalta tämä uudistus on merkittävä. Opetus- ja kulttuuriministeriön alustavissa suunnitelmissa kaavaillaan, että ammatillisen koulutuksen järjestäjiä olisi vuoden 2017 alussa noin 30 - 40 ja vapaan sivistystyön koulutuksen järjestäjiä olisi ainoastaan muutamia. Kuntoutussäätiön tekemän tutkimuksen mukaan nuorisotakuun haasteena pidetään jo nyt sitä, että ammatillisen koulutuksen paikat ovat jakautuneet hyvin epätasaisesti (Tuusa & Pitkänen, 2014, 248). Tulevat koulutuksen rakenteelliset uudistukset eivät siis tue nuorisotakuun toteutumista.

Nuorisotakuu pitää sisällään lupauksen nuorten kuntoutuspalvelujen saatavuudesta kolmen kuukauden sisällä, joten nuorisotakuu ei toteudu ilman sosiaali- ja terveystalveta. Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä on kunnilla, ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on kunnassa kaikkien hallinnonalojen ja toimijoiden yhteisvastuulla. Vuoden 2014 alussa tehdyllä lainmuutoksella helpotettiin nuorten pääsyä ammatilliseen kuntoutukseen. Kelan kuntoutukseen pääsyn kriteereissä huomioidaan työ- ja opiskelukyvyn alenemisen ohella sosiaalinen elämäntilanne. Toteutuessaan tämän lakimuutoksen arvioidaan vaikuttavan siten, että noin 1000 nuorta lisää pääsisi Kelan tukemaan ammatilliseen kuntoutukseen. Tämä muutos todennäköisesti helpotta nuorisotakuun toteutumista ja vähentää asiakkaiden tarpeetonta ohjaamista viranomaiselta toiselle. (Tuusa & Pitkänen, 2014, 245.)

Suomen Kansanopistoyhdistys perusti 2000-luvun alussa opinnollisen kuntoutuksen - työryhmän pohtimaan kansanopistojen mahdollisuuksia toteuttaa erityisille kohderyhmille suunnattavaa koulutusta. Työskentely lähti liikkeelle Parlamentaarisen aikuiskoulutustyöryhmän mietinnöstä, jossa nostettiin keskiöön koulutuksellinen tasatarvo ja yleissivistävän koulutuksen mahdollistaminen myös kaikkein heikoimmassa asemassa oleville. Tämä työryhmän mukaan kansanopistoilla on monipuoliset ja joustavat mahdollisuudet toteuttaa opinnollista kuntoutusta silloin, kun opiskelija tarvitsee tukea ja ohjausta elämänhallintaan ja sosiaaliseen selviytymiseen liittyviä taitoja. Kansanopistoilla on kokemusta tehdä laaja-alaisia henkilökohtaisen oppimisen suunnitelmia, arvioida opiskelutaitoja ja osallistua yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa koulutus- ja työssäoppimisen kokeiluihin. Opinnollisen kuntoutuksen tarve kasvaa

jatkuvasti ja kansanopistot ovat valmiit ottamaan tämän yhteiskunnallisen tehtävän laajemmin hoitaakseen. Osana Opetushallituksen rahoittamaa Kansanopistot erilaisten oppimispolkujen rakentajina -hanketta Kansanopistoyhdistys julkaisi vuonna 2014 Opinnollisen kuntoutuksen suosituksen kansanopistoille (Tytti Pantsar, 2014.)

2.4 Työpajojen ja oppilaitosten yhteistyö

Nuorisotakuun tavoitteita toteutetaan nuorten työpajoilla. Työpajatoiminta sijoittuu perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen sekä koulutuksen ja työelämän välisiin nivelvaiheisiin. Työpajatoiminnalla lisätään nuorten opiskelu- ja työelämävalmiuksia, tuetaan nuorten tulevaisuuden suunnittelua ja ammatinvalinnan prosessia sekä vahvistaa elämisen taitoja ja edistää nuorten työssä oppimista. Ohjauksella on keskeinen merkitys työpajatoiminnassa, ja siitä käytetään nimitystä valmennus. Oikeanlaisella tuella ja ohjauksellisella työotteella tuetaan nuoren itsetuntoa, itsenäistymistä sekä omaa elämänhallintaa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. (Komonen 2007, 433.)

Työ- ja elinkeinoministeriön Nuorten yhteiskuntatakuu 2013 -raportti (TEM 8/2012, 11) ehdottaa, että oppilaitosten ja nuorten työpajatoiminnan välistä yhteistyötä lisätään ja työpajatoiminnan laatua kehitetään yhteiskuntatakuun toteuttamiseksi. Myös Suomen Kansanopistoyhdistys on esittänyt Nuorten yhteiskuntatakuu -työryhmälle, että kansanopistojen ja työpajojen yhteistä osaamista ja palvelukykyä vahvistetaan, jotta elinikäiseen oppimiseen, oppimisvalmiuksien rakentamiseen ja työllistymiseen liittyvät ohjausratkaisut voivat tehokkaasti tukea toisiaan (Suomen Kansanopistoyhdistys 2011).

Sekä kansanopistojen että työpajojen toiminnassa korostuu toiminnallisuus ja yhteisöllisyys. Tuloksekkaan yhteistoiminnan käynnistäminen edellyttää kansanopistoilta ennakoluulottomuutta uusien yhteistyöväylien avaamiseen. Kansanopistojen asuntolat voisivat esimerkiksi toimia työpajanuorten tukiasuntolina ja kansanopistossa olisi mahdollisuus korottaa peruskoulun numeroita. Työpajat tarjoaisivat puolestaan kansanopistojen opiskelijoille työharjoittelupaikkoja. Ongelmista tämän yhteistyön kehittämisessä on myös rahoitus, vaikka hyviä kokemuksia on saatu hankerahoituksen turvin, ollaan vielä kaukana toimivista rahoitus- ja toimintakäytänteistä. (Kannisto 2013, 64-65.)

2.5 Nuorisotakuun toteutumisen haasteet ja mahdollisuudet

Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymistä on nuorisotakuussa pyritty ratkaisemaan siis erityisesti koulutu- ja työmarkkinatoimenpiteiden avulla. Tämän lisäksi nuorisotakuun tavoitteisiin on vastattu etsivällä nuorisotyöllä ja työpajatoiminnalla. Nuorisotakuun tavoitteet eivät ole kuitenkaan ensimmäisen vuoden aikana toteutuneet. Tämä selviää muun muassa Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) selvityksestä. Nuorisotakuun vaikutus työttömyyden kestoon vuonna 2013 arvioitiin tilastojen silmämääräisen tarkastelun perusteella suurin piirtein nollassa. Nuorten työttömyys kasvoi nuorisotakuusta huolimatta. Sitä kuinka huono nuorten tilanne olisi ilman nuorisotakuuta, ei kukaan pysty arvioimaan. (VTV 8/2014, 7.)

Nuorisotakuun toteuttamista vaikeutti huono taloudellinen tilanne ja mahdollisesti myös TE-palvelujen uudistus. TE-palvelujen uudistus hidasti muun muassa palvelujen tarjoamista. TE-palvelujen henkilöstömäärällä havaittiin olevan pieni, mutta tilastollisesti merkitsevä vaikutus työttömyyden pitkittymiseen. Mitä enemmän henkilöstöä on, sitä nopeammin työttömyys pystytään katkaisemaan. Tarkastuksessa nousi esiin myös palveluprosessiin liittyviä ongelmia, kuten asiakastyön haasteet paljon tukea tarvitsevien nuorten kanssa. (VTV 8/2014, 8-10.)

Nuorisotakuun rakentuu yhteistyölle. Nuorisolain mukaan paikallisten viranomaisten monialaista yhteistyötä varten kunnassa on oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, jossa on edustajat nuoriso-, opetus-, sosiaali- ja terveystoimesta sekä työ- ja poliisihallinnosta. Verkosto oli vuonna 2013 perustettu suurimpaan osaan kuntia. VTV:n tarkastuksessa (8/2014) saatiin kuitenkin viitteitä siitä, että verkostot eivät vielä toimitsen, että ne edistäisivät nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista ja vaikuttavuutta. Organisaatioiden omia toimintatapoja, toimijoiden välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua tulee edelleen kehittää. Palvelukokonaisuuksien tavoitteellinen kehittäminen ja palveluohjaus vaativat toimenpiteitä.

Kuntoutussäätiön tekemän Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportin (5/2014, 9) mukaan nuorisotakuu näkyy nuorten parempana huomioimisena erilaisissa palveluissa, mutta nuorten osallisuus palveluiden suunnittelussa ei ole juurikaan lisääntynyt. Nuorisotakuun toteuttamisessa parhaiten toteutuvat työpajat, etsivä nuori-

sotyö ja koulutustakuun toimet. Eniten puutteita on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa sekä kuntoutuksessa.

Nuorisotakuun arki ja politiikka -pamfletin kirjoittajat vaativat nuorille myös yksilöllisiä koulutuspolkuja ja voimavarojen lisäämistä ohjaukseen ja neuvontaan. Erityistä huomiota tarvitsevat maahanmuuttajanuoret.

Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:n tekemän tutkimuksen mukaan nuoret kokevat nuorisotakuun tarjoavan mahdollisuuksia ja parantavan nuorten asemaa. Konkreettisista palvelumuodoista etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta keräsivät nuorisotakuun onnistumista kartoittaneeseen selvitykseen haastatelluilta nuorilta varauksetonta kiinnostusta, kun taas TE-palveluissa nähtiin runsaasti kehittämistarpeita.

Nuoret toivat esiin Allianssin tekemässä tutkimuksessa tietosuojakysymykset ja niiden vaikutukset palveluiden viivästymiseen. Hankalaa on se, että tieto eri viranomaisen välillä ei aina liiku, vaikka nuori haluaisi antaa siihen luvan. Nuori joutuu kulkemaan luukulta toiselle selittäen asioitaan yhä uudelleen vaihtuvalle joukolle ammattilaisia. Nuoret toivoivat myös palvelujen kokoamista saman katon alle.

Kuntoutuspalveluiden saatavuus nousi myös tässä Allianssin teettämässä tutkimuksessa haasteeksi. Nuoret tarvitsevat erityisesti päihde- ja mielenterveyspalveluita, jotta he voisivat myöhemmin siirtyä koulutukseen tai työelämään. Nuoret toivat tutkimuksessa esille oma-aloitteisesti myös varhaisen puuttumisen merkityksen: ongelmiin pitäisi tarttua jo päiväkodissa ja ala-asteella. Myös vapaa-ajan yhteisöllisyyden merkitys ulkopuolisuuden ehkäisemisessä tuli nuorten mielipiteenä esille. Esimerkiksi järjestöjen roolia nuorten työllistäjinä ja osallisuuden vahvistajina voisi Allianssin puheenjohtaja Eero Rämön mukaan lisätä. (Kohti onnistunutta nuorisotakuuta?, 2014.)

Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymiseen ja nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen tarvitaan tutkimusten mukaan uusia toimintamuotoja, joissa ovat vahvemmin mukana nuorisotyö ja vapaa-ajan toimintaympäristöt. Tämän lisäksi tarvitaan ammatillisten koulutuspolkujen lisäksi kokonaisvaltaisempaa pedagogiikkaa, joka tukee nuoren elämänhallintaa. Kansanopistoilla on opetushallituksen tutkimuksen mukaan (Määttä & Yrjölä, 2001) syrjäytymistä ehkäisevä sivistystehtävä. Sivistyspedagogiikan tulokset, muun muassa itsenäinen ajattelu ja omaehtoinen toimintakyky ihmisenä ja kansa-

laisena, ovat ihmiselle ja yhteiskunnalle tärkeitä. (Niemelä 2009,3.) Nuorisotakuun asettaman kolmen kuukauden tiukan määräajan sijaan nuori voi tarvita tukea kansan-opistovuoden verran opiskelussa, asumisessa ja elämänhallinnassa.

3 KANSANOPISTOJEN KOKONAISSVALTAINEN PEDAGOGIIKKA

3.1 Sivistymisen jokainen tekee itse

Kansanopistot edustavat suomalaisessa koulutuskentässä vapaata sivistystyötä. Muita vapaan sivistystyön oppilaitosmuotoja ovat kansalaisopistot, kesäyliopistot, opinto-keskukset sekä urheiluopistot. Näihin ns. vapaan sivistystyön opintoihin osallistuu vuosittain noin miljoona suomalaista. Yhtenäisiä piirteitä vapaalle sivistystyölle ovat toiminnan autonomia, humanistinen lähestymistapa persoonallisuuden kehitykseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen. Yhteneväisyyttä on myös pedagogiikassa, joka korostaa yhteisön merkitystä, dialogia, kohtaamista ja vuorovaikutusta (Niemelä 2011, 13-14.)

Kansanopistoaatteen isä, tanskalainen Nikolai F.S. Grundtvig (1783–1872) oli aikansa edelläkävijä pedagogisine ajatuksineen. Hän perusti myöhemmin kansanopistoksi nimetyn oppilaitosmallin, jonka pedagogiikassa oli tunnusomaista elämänvalistus, elävä vuorovaikutus ja ”koulu elämää varten” -ajattelu. Nämä tunnusmerkit löytyvät nykyisestäkin kansanopistomaailmasta Pohjoismaissa, joihin Grundtvig jo aikoinaan pedagogiikkaansa levitti. (Niemelä 2011, 102.)

Laki vapaasta sivistystyöstä määrittelee kansanopistojen toimintaa ja korostaa kansanopistojen osalta omaehtoista oppimista, oppimisvalmiuksien kehittämistä, sekä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä kasvamista. Omaehtoinen oppiminen on nähty kansanopistojen sivistyspedagogiikan ytimenä. Lähtökohtana on se, että sivistymisen jokainen tekee itse, mutta kansanopiston tehtävänä on tukea ajattelu- ja arvostelukyvyn kehittymistä, avoimuutta ja luovuutta sekä vuorovaikutus-, yhteistyö- ja kommunikatiotaitoja (Niemelä 2009, 3.)

Kansanopistojen yleissivistävä koulutus voi olla esimerkiksi kieliä, kädentaitoja, liikuntaa tai kulttuuriopintoja. Myös etälukio, kymppiluokat, erityisopetus ja monenlaiset maahanmuuttajakoulutukset voivat kuulua kansanopistojen tarjontaan. Kansanopistojen yleissivistävät opintolinjat pyrkivät yleensä antamaan yliopistoarvosanojen ohella opiskelijoilleen esimerkiksi välineitä elinikäiseen oppimiseen ja muiden ihmisten huomioimiseen. (Alatalo & Ilén 2005, 105, 107–108.)

Kansanopistossa opiskelevat ovat Alatalon & Ilénin (2005,100) ja Kinnusen (2008, 5) tutkimusten mukaan yleensä 19–24 –vuotiaita. Kansanopistojen yhtenä keskeisenä tavoitteena on tukea nuoren itsenäistymistä ja ammatinvalintaa, opettaa erilaisten tietojen ja taitojen haltuunottoa. Opetus ja kulttuuriministeriön keväällä 2014 toteuttaman tiedonkeruun mukaan, suoraan peruskoulusta kansanopistoihin tulleiden opiskelijoiden määrä vapaan sivistystyön opintoihin oli 468. Tämän lisäksi suoraan peruskoulusta tulleet aloittivat kansanopistoissa ammatillisia opintoja. (Tytti Pantsar, 2014.)

Vuonna 2014 Suomessa toimii 80 kansanopistoa, jotka sijaitsevat eri puolilla maata Ahvenanmaalta Rovaniemelle. Niistä 11 on ruotsinkielisiä. Taustayhteisön ja luonteensa mukaan opistot voidaan jakaa neljään ryhmään: sitoutumattomat, kristilliset, puolue/järjestöopistot ja erityisopistot. (Suomen kansanopistoyhdistys)

Kansanopistojen taustatahoina ja ylläpitäjinä on yhdistyksiä, säätiöitä, kuntia ja osakeyhtiöitä, jotka toimivat voittoa tavoittelemattomuuden periaatteella. Valtaosa kansanopistoista on kuitenkin yksityisiä oppilaitoksia. Useat kansanopistot järjestävät muutakin koulutusta kuin vapaan sivistystyön lain tarkoittamaa omaehtoista koulutusta, mm. ammatillista koulutusta ja täydennyskoulutusta. (Tuomola–Karp 2005, 69.)

3.2 Kasvun tukemista opiskelussa, asumisessa ja elämän hallinnassa

Sisäoppilaitosmuotoisuus, internaatti, on yksi kansanopiston erityispiirre. Voidaan sanoa, että sisäoppilaitos muodostaa yhdessä kansanopiston opetuksen kanssa käsitteen kansanopistopedagogiikka. Tämä käsite pitää sisällään erilaisia oppimisen muotoja, oppimisympäristöä ja opetusmenetelmiä. Kansanopistokasvatus eroaa muissa sisäoppilaitoksissa tapahtuvasta kasvatuksesta siten, että se nähdään opiskelijoiden asenteita muovaavana, nuorten sosiaalisuutta edistävänä ja persoonallisuutta tukevana. (Oravainen 2005, 87–88.)

Kansanopistossa opiskelu tapahtuu yksilön omia valintoja korostaen. Vuorovaikutustilanteet ovat merkittävä osa nuorten kehittymistä kriittisyyteen ja vastuullisuuteen. Lähiopetus, ryhmäytyminen, ryhmässä toiminen ja ryhmän hyvinvoinnista huolehtiminen, henkilökunnan ja opiskelijoiden välinen vuorovaikutus, yhteiset tilaisuudet ja projektityöskentely ovat kansanopiston opetuksessa keskeistä. (Alatalo & Illén 2005, 104–105.)

Internaattina kansanopisto antaa opiskelijalle mahdollisuuden itsenäistymiseen vähitellen. Oppiminen on omaehtoista ja itseohjautuvaa sekä oppijan omaan aktiivisuuteen perustuvaa. Internaatin vuoksi oppiminen yhdistyy myös aitoihin elämäntilanteisiin ja on siksi yhteistoiminnallista. (Vahvera 1998, Grönrusin, Heikkilän & Lemmetyisen 2001, 60–61 mukaan.)

Omaehtoisen vapaatavoitteisen ja harrastuspohjalta toteutettavan opiskelun vahvuus pohjautuu niin sanottuun sisäiseen motivaatioon. Opiskelulle löydetty henkilökohtainen merkitys tukee opiskelumotivaation kehittymistä. Omaehtoisuus synnyttää onnistumisen ja osallistumisen tunteita, mikä puolestaan lisää ihmisen hyvinvointia, itsetuottamusta ja kykyä tunnistaa omia vahvuusalueita ja kiinnostuksen kohteita. Tällaisia tuloksia on saatu muun muassa omaehtoisen, ei-ammattillisen aikuisopiskelun hyötyjä arvioivassa Benefits of Lifelong Learning –tutkimuksessa (2011–2014).

Kuten edellä kuvattu osoittaa, vapaan sivistystyön tavoitteet ovat laaja-alaisia ja kokonaispersoonaan liittyviä. Kansanopistojen pedagogiikka on siis yhdessä elämistä, yhdessä kasvamista, yhdessä oppimista. Se on nuoren kokonaisvaltaista kasvun tukemista niin opiskelussa, asumisessa ja elämän hallinnassa. Huolenpitoa, jonka avulla opiskelijan on helppo aikuistua. (Kaivola 2001, 17–19.)

3.3 Nuorisotyön ja kansanopistopedagogiikan rajapinnat nuorten yhteiskuntaan kiinnittäjinä

Nuorisotakuun arki ja politiikka -pamfletissa (4/2014) kirjoittanut Itä-Suomen yliopiston tutkijatohtori Anne-Mari Souton mukaan nuorisotakuussa ovat korostuneet toimet, joilla edistetään nuorten työmarkkinakelpoisuutta, vaikka yhtä tärkeitä tavoitteita nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen näkökulmasta ovat kansalaisuus, jäsenyys ja osallisuus. Näitä nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen tavoitteita tuetaan sekä nuorisotyöllä että kansanopistojen pedagogiikalla ja ne ovat keskiössä tässä opinnäytetyössä.

Johdannossa totesin, että kansanopistoja on tutkittu nuorisotyön näkökulmasta vähän. Pohdin kansanopistojen tekemää nuorisotyötä seuraavassa tutkija Juha Niemisen nuorisotyön historiaan kohdistuneen tutkimustyön neljän funktion kautta (Nieminen, Vastavoiman hahmo, 2007). Tämä luku on eräänlainen tutkijan esiymmärrys kansanopistojen ja nuorisotyön yhteisistä rajapinnoista. Nämä nuorisotyön funktiot antavat myös pohjaa tämän tutkimuksen aineistokeruulle ja palaan tähän tematiikkaan luvussa 5.3.

Juha Nieminen (2007) erottaa nuorisotyössä neljä yleistä tehtävää: sosialisatiofunktio, personalisatiofunktio, kompensatiofunktio ja resursointi- ja allokointifunktio. Nämä nuorisotyön funktiot toteutuvat myös kansanopistoissa ja ne edistävät nuorisotakuun toteutumista. Funktion käsitettä on syytä käyttää määriteltäessä nuorisotyön tehtävää silloin, kun sillä tarkoitetaan yksittäisen nuorisotyötä tekevän organisaation pyrkimykset ylittävää ja yksittäisen toimijan tietoisuudesta riippumatonta nuorisotyön yleistä tehtävää (Nieminen 2007, 23.)

Nuorisotyön ensimmäisenä yleisenä tehtävänä on Niemisen (2007) mukaan nuorten liittäminen kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiympäristön jäseniksi. Tähän tehtävään viitataan myös nuorisolaissa (L72/2006). Sosialisatiossa nuoren oletetaan omaksuvan yhteiskuntajärjestyksen ja kulttuurin arvot, normit ja toimintamallit. Sosialisatiofunktio sisältää nykyään myös periaatteen, jonka nuoret voivat jopa hylätä tiettyjä arvoja, rooleja tai toimintamalleja. Tähän funktioon liitetään näin myös emansipatorinen eli vapauttava ulottuvuus. Nämä tavoitteet ovat mielestäni kansanopistojen ydintoimintaa.

Kansanopistot ovat siirtäneet koko historiansa ajan hyväksi todettuja arvoja, toimintamalleja ja käyttäytymistapoja uudelle sukupolvelle. Suomalaisen nuorisotyön niin kuin eritaustaisten kansanopistojenkin perinteet ja tavoitteet liittyvät kristillisyyteen, ahkeruuteen, raittiuteen ja kuuliaisen kansalaisen ihanteeseen. Kansanopistot painottavat tarjonnassaan omaa aatesuuntaansa ja kasvatustavoitteitaan taustaorganisaationsa mukaisesti. Kansanopistojen taustayhteisöt ovat esim. uskonnollisia herätysliikkeitä, puoluepoliittisia tai täysin sitoutumattomia.

Kansanopistojen asuntolat mahdollistavat sisäoppilaitosmaisen asumisen ja tämä tarjoaa ”kansanopistojen nuorisotyölle” ympäristön kehittää ns. internaattipedagogiikkaa, jossa keskiössä on yhteisöllisyys, yhdessä asuminen ja vuorovaikutus. Asuntolatoi-

minnan tavoitteisiin voidaan liittää myös kestävän kehityksen ja asukastoiminnan taitojen oppimista. Kansanopistojen asuntolat ovat kuin yhteiskunta pienoiskoossa.

Nuorisotyön toisena tehtävänä (Nieminen, 2007) on ohjata nuoren ihmisen kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi henkilöksi.

Personalisaatiofunktion toteuttaminen edellyttää ihmisen yksilöllisyyden, ainutkertaisuuden ja omaleimaisuuden tunnistamista ja tunnistamista. Tämän funktion kohdentuu nonformaalin ja informaalin kasvatuksen kentälle ja siihen sisältyy nuoren vapaaehtoinen mukanaolo ja suorituspakotteista luopuminen. Tavoitteena on tukea nuorta esimerkiksi ohjauksen ja vertaisryhmätoiminnan avulla kehittämään persoonaansa, sosiaalisia taitojaan tai osaamistaan. Lähtökohtana on nuoren kuuleminen ja kunnioitus. Nuorisotyössä tätä perusfunktiota edustaa omaehtoinen harrastustoiminta ja nuorisotilatoiminta.

Kansanopistojen pienet opiskelijaryhmät ja se, että opiskelijat ja opettajat tuntevat hyvin toisensa, mahdollistavaa nuorten kokonaisvaltaisen tukemisen ja ohjauksen. Suvaitsevaisuus on arvo, joka on monen kansanopiston toiminnan taustalla vahvana. Kansanopistoissa opiskelee maahanmuuttajia, erityistä tukea tarvitsevia ja eri-ikäisiä ihmisiä, joilla on hyvin kirjavia tavoitteita kansanopistovuoden jälkeiselle ajalle. Kansanopistovuoden aikana näitä nuorten erilaisia tavoitteita ja tarpeita pyritään ohjauksella löytämään ja vahvistaman. Tätä ohjaustyötä eivät kansanopistossa tee yksistään opinto-ohjaajat tai opettajat vaan esimerkiksi elämänhallinnan taitoja vahvistavat niin keittiöhenkilökunta, asuntolanhoitajat kuin vahtimestaritkin.

Kansanopistoissa olevat nuoret ovat useasti elämässään ns. nivelvaiheessa. Nivelvaihe ymmärretään siirtymävaiheena johonkin seuraavaan vaiheeseen elämässä. Opetusministeriön vuonna 2005 teettämän selvityksen mukaan nivelvaihetta ei tulisi nähdä pelkästään taitekohtana, vaan nuorille tärkeänä vaiheena, jossa he joutuvat tekemään ammatti- ja koulutusuraansa koskevia tärkeitä päätöksiä. Tässä nivelvaiheessa on hyvin tärkeää tukea nuoren tarpeita ja pyrkimyksiä. Kansanopistoilla on siis varsin merkittävä rooli nuorten ohjauksessa omaksi itsekseen. Monen tulevaisuudensuunnitelmat selkeytyvät kansanopistossa ja vielä useampi saa opistovuoden aikana itselleen elinikäisiä ystäviä.

Nuorisotyön kolmantena tehtävänä (emt.) on nuorten sosialisatiossa ja personalisatiossa ilmenevien puutteiden tasoittaminen ja vaikeuksien korjaaminen. Ajatuksena on Niemisen mukaan se, että nuorisotyöllä autetaan ja ohjataan nuoria, joilla on ongelmia yhteiskuntaan liittymisessä tai omien persoonallisten mahdollisuuksiensa toteuttamisessa. Nuorisotyö pyrkii kompensatiofunktion mukaisesti korjaamaan nuoren ihmisen henkilökohtaiseen elämänhallintaan liittyviä ongelmia kohdistuen toimintansa heikommassa asemassa oleviin ja erityistä tukea tarvitseviin. Tässä tehtävässä nuorisotyö tulee kaikista lähimmäksi sosiaalityötä. Kansanopistotyökokemukseni vahvistaa myös käsitystä, että kansanopistot korjaavat opiskelijoidensa tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja elämänhallintaan liittyviä ongelmia.

Nuorisotyön neljäntenä tehtävä on resursointi- ja allokontifunktio on yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin sekä niiden suuntaamiseen vaikuttaminen (emt.). Niemisen mukaan nuorten kasvu- ja elinolosuhteisiin vaikuttaminen on ollut puoluepoliittisten nuorisojärjestöjen ja nuorten etujärjestöjen keskeinen tehtävä 1900 –luvun alusta. Tavoitteena on ollut aktivoida nuoria vaikuttamaan omien järjestöjensä kautta. Nuorisopolitiikan tarkoituksena on vaikuttaa nuoriin kohdistuvien resurssien jakoon ja kohdentamiseen.

Kansanopistoissa nuoria kasvatetaan aktiiviseen kansalaisuuteen, puoluepoliittisissa opistoissa luonnollisesti puoluepoliittiseen aktiivisuuteen. Monissa kansanopistoissa toimii aktiiviset oppilaskunnat ja asuntolatoimikunnat, joiden avulla opetellaan vaikuttamista ja kokouskäytänteitä. Myös elinikäisen oppimisen avaintaidoissa vahvistetaan aktiivista vaikuttamista.

Kansanopistot ja Suomen Kansanopistoyhdistys on mukana monissa kehittämishankkeissa ja verkostoissa, joissa tutkitaan ja kehitetään nuorten elinolosuhteita. Suomen Kansanopistoyhdistys toimii myös kansanopistojen edunvalvojana rahoittajien suuntaan. Rahoituksen avulla tuetaan kansanopistoissa opiskelevia nuoria (esim. opinto-setelit).

3.4 Tutkimustietoa kansanopistoista

Kansanopistoja ja niiden antamaa koulutusta on tutkittu melko vähän. Kansanopistoon liittyviä kysymyksiä on pohdittu muutamissa väitöskirjoissa, aiheesta on tehty pro gradu -töitä ja muita yliopistollisia tutkielmia. Opetushallitus on arvioinut opistojen toimintaa kaksiosaisessa tutkimuksessa, joista ensimmäinen käsitteli kansanopistojen tilaa ja toinen kohdistui kansanopisto opiskelijoihin (Määttä & Yrjölä, 2001).

Määttän ja Yrjölän (2001, 5-6) mukaan kansanopistojen toiminnassa on nähtävissä viisi usein myös päällekkäin toteutettavaa koulutustehtävää; 1) yleissivistävä, 2) ammatillissivistävä, 3) omaa taustaliikettä palveleva, 4) syrjäytymistä ehkäisevä ja 5) alueellinen sivistystehtävä. Syrjäytymistä ehkäisevä sivistystehtävä tulee esille mm. niin, että peruskoulussa tai lukiossa heikosti menestyneet sekä toivomaansa opiskelupaikkaa vaille jääneet nuoret ovat saaneet kansanopistossa toisen mahdollisuuden, jolloin he voivat täydentää peruskoulutustaan ja valmentautua uusiin opintoihin. Peruskoulutusta, maahanmuuttajakoulutusta ja yleissivistäviä opintoja tarjoavat opistot toteuttavat tyypillisimmin tätä tehtävää. Erityistä tukea tarvitseville nuorille opistojen asuntolat ovat hyvä mahdollisuus opetella itsenäistä elämää. Tällä tavoin opistot tukevat koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista yhteiskunnassa. (Määttä ja Yrjölä, 2001, 104-105.)

Hanna Salomäki on 2006 tutkinut Kansanopistojen vaikuttavuutta. Tutkimuksen taustalla oli ajatus siitä, että koulutuksen vaikuttavuutta mitataan nykyään mittareilla, jotka eivät tee oikeutta kansanopistoissa annettavalle opetukselle. Kun pohditaan kansanopiston vaikuttavuutta, on Salomäen mukaan syytä tarkastella kansanopiston merkitystä sosiaalisen pääoman kannalta. Koulutuksen merkitys ei ole mitattavissa yksinomaan numeroarvoilla, vaan entistä vahvemmin olisi tuotava näkyville koulutuksen tuottamia sisällöllisiä arvoja.

Suvi Erkko teki aikuiskasvatustieteen pro gradu -tutkielman "Elämäni paras vuosi" – Kansanopisto-opintojen rooli opiskelijan elämän nivelvaiheessa, Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitokselle 2013. Tämän tutkimuksen mukaan suurin syy kansanopistoon hakemiselle oli opiskelijoiden kiinnostus kehittää osaamista/tietämystä alalla. Palaan Erkon tutkimustuloksiin luvussa 5.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja rajaukset

Kansanpistopedagogiikkaa on tutkittu vähän nuorisotyön näkökulmasta ja siksi halusin nostaa nuorisotyöllisen näkökulman kansanopistokontekstiin. Yhdistin tutkimukseen myös nuorisotyön ajankohtaisen teeman nuorisotakuun. Lähdin suunnittelemaan tätä opinnäytetyön prosessia hankkimalla teoreettista tietopääomaa ja kirjaamalla asioita muistiin. Päädyin opinnäytetyön suunnitteluprosessin tuloksena tutkimaan kansanopistojen tekemää nuorisotyötä neljän nuorisotyön perusfunktion kautta. Nuorisotakuu toimeenpanomalli rakentuu eri toimijoiden tiiviille yhteistyölle, siksi valitsin toiseksi keskeiseksi opinnäytetyöni tutkimuksen kohteeksi sen millaisissa nuorisotakuuta toteuttavissa verkostoissa kansanopistot toimivat ja millainen rooli kansanopistoilla on näissä yhteistyöverkostoissa

Tutkimusprosessini sai vauhtia myös uutisista, joissa kansanopistot jätettiin käytännössä nuorisotakuurahoituksen ulkopuolelle. Ennakkokäsitykseni oli se, että nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa ei hyödynnetty kansanopistojen vahvuuksia. Nuorisotakuu avaa nuorille vain ammatillisen koulutuksen polkuja, mutta ammatillinen koulutus vaatii nuorilta nopeaa aikuistumista (Souto 2014,159). Ammatillisten koulutuspolkujen rinnalle kaivataan vaihtoehtoja, kokonaisvaltaista pedagogiikkaa, jolla tuetaan nuoren elämänhallintataitoja, itsetuntoa, oppimisen valmiuksia ja tulevaisuuden suunnitelmia.

Nuorisotakuun tavoitteiden toteutumista tarkastelen tässä tutkimuksessa laajasti nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen näkökulmasta.

KUVIO 1. Kansanopistot nuorisotyön ja nuorisotakuun toteuttajina tutkimuksen kokonaisuus

4.2 Tutkimustehtävä

Opinnäytteeni kaksi keskeisintä tutkimustehtävää olen määritellyt seuraavasti:

- 1) Miten nuorisotyön neljä perusfunktiota näkyvät kansanopistopedagogiikassa?
- 2) Millainen rooli kansanopistoilla on nuorisotakuun tavoitteita toteuttavissa verkostoissa

Näihin teemoihin vastauksia hakemalla voidaan löytää näkökulmia kansanopistojen nuorisotyöhön ja niihin nuorisotyöllisiin tuloksiin, joita kansanopistopedagogiikalla saavutetaan. Vastauksia haetaan myös kansanopistojen toimintaan nuorisotakuun tavoitteita toteuttavissa yhteistyöverkostoissa. Millaisia nämä yhteistyöverkostot ovat, ketkä opistojen henkilöstöstä tätä työtä tekevät, millä intensiteetillä ja millä ajatuksilla tätä nuorisotakuun verkostotyötä kansanopistoissa tehdään?

Tämän tutkimuksen tarve nousee suoraan työelämästä. Koulutussektorin rakenne – ja rahoitusjärjestelmän uudistus vuoden 2015 alusta haastaa kaikki koulutuksen järjestäjät arvioimaan toimintansa vaikuttavuutta. Kansanopistojen on perusteltava roolinsa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä myös nuorisotakuun tavoitteiden toteuttajana. Nuorisotakuun toteuttamiseen kohdennettu rahoitus ei ohjaudu kansanopistoille, vaikka kansanopistoilla on tutkimusten mukaan syrjäytymistä ehkäisevä sivistystehtävä.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on nostaa esille kansanopistoissa tehtävää nuorisotyötä ja näin vahvistaa kansanopistojen roolia nuorisotyön ja nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa. Tavoitteenani on nostaa keskusteluun myös niitä epäkohtia, jotka syrjäyttävät kansanopistot nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisesta. Parhaimmillaan tämä opinnäytetyö tuottaa uutta tietoa, jota voidaan hyödyntää kansanopistojen kehittämistyössä ja nuorisotakuun tavoitteiden toteutuksessa.

4.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimustavaksi valitsin survey-tutkimuksen, jossa käytetään sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä. Kysely on yksi tavallisimmista survey-tutkimuksen menetelmistä. Survey-tutkimuksessa aineisto kerätään standardoidusti, ja siinä kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Standardoitu tutkimus tarkoittaa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.) sitä, että kaikilta vastaajilta kysytään samat kysymykset samalla lailla.

Kyselytutkimuksissa on sekä haittoja että etuja. Merkittävin etu on se, että kyselytutkimuksella voidaan helposti kerätä laajojakin aineistoja, tämän vuoksi kyselytutkimus soveltui myös tähän tutkimukseen hyvin, kohdejoukkona oli 69 kansanopistoa. Kysely on tehokas ja aikaa säästävä aineistonkeruumenetelmä. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.)

Kyselytutkimuksen heikkouksia on muun muassa se, että tutkija ei voi tietää varmaksi, ovatko vastaukset rehellisesti tai huolellisesti annettuja. Tutkija ei voi olla myöskään varma siitä, ovatko vastaajat ymmärtäneet kysymykset, kuten ne on tarkoitettu ymmärrettäväksi ja löytyykö vastausvaihtoehdoista kaikki tarpeelliset vaihtoehdot. Massakyselyitä on tänä päivänä paljon ja niihin vastaamiseen on vaikea löytää aikaa. Hirsjärven mukaan verkkokyselyissä ei yleensä saavuteta kovin korkeita vastauspro-

sentteja – parhaimmillaan voidaan yltää 30–40 %. (Hirsjärvi ym. 2009, 195-196.) Tämän tutkimuksen vastausprosentti oli 67, sitä voidaan pitää siis varsin kattavana.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa korostetaan yleispäteviä syyn ja seurauksen lakeja, jotka pohjautuvat realistiseen ontologiaan. Sen mukaan todellisuus rakentuu objektiivisesti todettavista tosiasioista. Kvantitatiivisen tutkimuksen taustalla on loogiseksi positivismiksi nimetty suuntaus, joka korostaa, että kaikki tieto on peräisin aistihavinnosta ja loogisesta päättelystä, joka perustuu näihin havaintoihin. (Hirsjärvi ym. 2009, 139.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen keskeisiä piirteitä ovat aiemmat teoriat ja tutkimukset, johtopäätösten tekeminen niistä. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa havaintoaineiston tulee soveltua määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. Päätelmiä tehdään tilastollisesti käsiteltävän aineiston perusteella ja tilastolliseen analyysiin perustuen (Hirsjärvi ym. 2009, 140). Tässä tutkimuksessa teoriataustan muodostaa Juha Niemelän nuorisotyön perusfunktiot. Aikaisempaa tutkimusaineistoa kansanopistojen nuorisotyöstä ei ole käytettävissä, mutta vertaan tuloksia muihin nuorisotyöhön, nuorisotakuuseen tai kansanopistoihin kohdistuneisiin tutkimustuloksiin.

Tutkimuksen tarkoitus voi olla kartoittava, selittävä, kuvaileva tai ennustava. Kuvailevan tutkimuksen tarkoituksena on esittää tarkkoja kuvauksia esimerkiksi henkilöistä tai tilanteista sekä dokumentoida ilmiön kiinnostusta herättäviä keskeisiä piirteitä. (Hirsjärvi ym. 2009, 138-139) Tämä tutkimus on luonteeltaan kartoittava ja pyrin sen alulla selvittämään kansanopistoissa tehtävää nuorisotyötä sekä kansanopistojen toimintaa nuorisotyön tavoitteita toteuttavissa verkostoissa.

Avoimien vastausten osalta käytin sisällönanalyysiä. Anttilan (2007) mukaan perinteinen sisällönanalyysi on ollut alun perin luonteeltaan kvantitatiivinen menetelmä, jonka tavoitteena on kuvata jonkin aineiston jakautumista luokkiin ja kategorioihin, (Anttila 2007, 120.)

4.4 Kohderyhmän kuvaus ja aineistonkeruu

Kohderyhmänä tutkimuksessa olivat kaikki suomenkieliset kansanopistot (69), jotka sijaitsevat eri puolella Suomea. Aineiston keruu tapahtui sähköpostin välityksellä,

webropol –pohjaisella kyselylinkillä. Webropol on Internet-sovellus, jolla voidaan toteuttaa kyselylomakkeet, kerätä vastaukset ja raportoida tulokset. Webropolin käyttö vaatii Internet-yhteyden ja selaimen. Päädyin keräämään tämän tutkimuksen aineisto sähköisesti useasta eri syystä. Internetin avulla kerätty Webropol –pohjainen kysely säästää sekä aikaa että rahaa, lisäksi tämän kyselyn kohdejoukko on rutinoitunut täyttämään sähköisiä lomakkeita.

Kysely toteutettiin ajalla 26.5. – 3.9.2014. Ensimmäisen kerran kysely lähetettiin 26.5.2014 Suomen kansanopistoyhdistyksen käyttämän postituslistan mukaisesti 120 vastaanottajalle. Nämä vastaanottajat edustivat suomenkielisten kansanopistojen rehtoreita ja apulaisrehtoreita. Saatesanoissa toivottiin vastaanottajan välittävän kyselyä tarvittaessa eteenpäin, mutta toivottiin vain yhtä vastausta yhdestä kansanopistosta. (LIITE 1.)

Kysely lähetettiin uudelleen 10.6.2014, sillä vastaajia kyselyyn oli vastausajan päätyttyä vain 28 (42 % suomenkielisistä kansanopistoista). Yhtenä syynä vastausprosentin alhaisuuteen oli varmasti kyselyn ajankohta. Toukokuu on perinteisesti oppilaitoksilla kiireistä aikaa. Heinäkuun loppuun mennessä kyselyyn oli tullut vastauksia 36 kappaletta. Lähetin kyselyn kolmannen kerran 26.8.2014 vielä niihin kansanopistoihin, jotka eivät olleet antaneet aiemmissa kyselyssä yhteystietojaan. Kolmannen kyselykierroksen jälkeen vastaukset oli saatu 46 kansanopistolta. Tämä määrä on 67 % suomenkielisten kansanopistojen kokonaismäärästä.

4.5 Kyselylomakkeen laatiminen

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009, 197) mukaan kyselylomakkeella voidaan kerätä tietoa tosiasioista, käyttäytymisestä ja toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista, uskomuksista, käsityksistä sekä mielipiteistä. Kyselylomakkeessa on yleensä monivalintakysymyksiä ja/tai avoimia kysymyksiä. Avoimiin kysymyksiin vastaajat saavat itse omin sanoin kirjoittaa vastauksensa. Monivalintakysymyksissä vastausvaihtoehdot ovat valmiina ja vastaaja valitsee niistä yhden tai useamman. Tällä tavoin vastauksia on helpompi vertailla toisiinsa. Avointen vastausten tulkinta on vaikeampaa, koska vastaukset ovat moninaisempia kuin monivalintakysymysten vastaukset ja tulkinta on haastavampaa. (Cohen, Manion & Morrison 2007, 321.)

Erilaisiin asteikkoihin perustuvat kysymykset ovat väittämiä, joissa vastaaja valitsee kuinka voimakkaasti hän on samaa tai eri mieltä kyseessä olevan väittämän kanssa. Tavallisimmin asteikot ovat 5- tai 7-portaisia ja muodostavat nousevan tai laskevan skaalan (Hirsjärvi ym. 2009, 197–198; Cohen ym. 2007, 327.) Tässä kyselyssä asteikko oli 4 – 10. Asteikkona käytettiin ns. liukupalkkia, jonka vaihteluväli oli 4-10.

Kyselylomake muodostettiin tutkimuskysymyksistä käsin. Muotoilu ja jaottelu tehtiin tutkimuksen teema-alueiden mukaan, joita olivat siis kansanopistoissa toteutettavan kansanopistopedagogiikan ja nuorisotyön perusfunktioiden rajapinta sekä kansanopistojen rooli nuorisotakuuta toteuttavissa verkostoissa.

Operationalisoin kyselylomakkeen aikaisemman tutkimustiedon ja neljän nuorisotyön funktion pohjalle (ks. luku 3.3.). Kyselylomakkeeseen lisättiin myös Suomen Kansanopistoyhdistystä kiinnostavia ajankohtaisia asioista muun muassa opinnolliseen kuntoutukseen liittyen.

Kyselylomakkeen laadinnassa hyödynnettiin nuorisotakuusta tehtyjen valtakunnallisten tutkimusten kysymyssarjoja, jotka liittyvät verkostoyhteistyöhön. Keskeisiä yhteistyötahoja nuorisotakuun toteuttamisessa ovat kunnan sosiaali- ja terveys- sekä nuoriso- ja opetustoimet, koulutuksen järjestäjät, opinto-ohjaajat, etsivää nuorisotyötä tekevät, nuorten työpajat ja Kelan kuntoutusasiantuntijat. Työllisyyden näkökulmasta tärkeitä yhteistyötahoja ovat seudulliset yrityspalvelut, työmarkkinajärjestöt ja muut alueelliset yrityspalveluja tarjoavat tahot. (TEM 8/2012/). Näistä tärkeimmistä yhteistyökumppaneista laadittiin kyselyyn listaus.

Kysely alkaa kansanopiston taustatiedoilla, opiskelijamääriin, taustaorganisaatioon ja sijaintiin liittyvillä kysymyksillä. Taustakysymykset toimivat lämmittelykysymyksinä ennen varsinaista aihetta (Valli 2010, 104). Näiden taustakysymysten tarkoituksena on antaa sellaista tietoa kansanopistoista, joiden perusteella ne voidaan jakaa tarvittaessa ryhmiin. Esimerkiksi kansanopiston sijainti ja koko haluttiin selvittää, että saataisiin jaoteltua opistot näiden seikkojen perusteella eri ryhmiin ja vertailtua saatuja tuloksia esimerkiksi siten, onko puolue/järjestöopistot aktiivisempia nuorisotyön verkostoissa. Mikäli tuloksissa olisi merkittäviä poikkeamia, ne olisi mielenkiintoista tutkia ja analysoida

Taustatietojen jälkeen kysymykset käsittelivät kansanopistopedagogiikkaa ja nuorisotyötä. Kysymysten yhteydessä selitettiin lyhyesti käsitteet kansanopistopedagogiikka ja nuorisotyö. Muut neljä kysymystä muodostuivat Juha Nimisen nuorisotyön perusfunktioista. Edellä mainittujen kysymysten jälkeen vastaajalle annettiin avoin vastausvaihtoehto, johon vastaaja halutessaan pystyi kirjaamaan jonkin konkreettisen tuloksen neljään nuorisotyön perusfunktioon liittyen.

Kyselyn kolmannen osion otsikkona on kansanopistot ja nuorisotakuu. Kysymyksiä oli kymmenen ja ne muodostuivat monivalintakysymyksistä, joilla kartoitettiin kansanopistojen toimintaa nuorisotakuun tavoitteita toteuttavissa verkostoissa. Kysymyksillä haettiin vastausta myös kansanopiston halukkuuteen toteuttaa nuorisotakuun tavoitteita ja niistä seikoista, jotka estävät kansanopistoa toteuttamasta nuorisotakuun tavoitteita. Tässä osiossa oli tilaa myös avoimille vastauksille.

Kyselylomakkeen kysymyksiä ei lukittu tässä Webropol –pohjaisessa kyselyssä pakollisiksi. Tästä syystä vastausten määrä kysymyksiin oli erilainen. Kysymyksiä ei haluttu lukita, sillä Suomen kansanopistot ovat hyvin erilaisia ja kaikki kysymykset eivät soveltuneet jokaisen kansanopiston toimintaan. Vastaajalle annettiin valinnan vapaus ja mahdollisuus täydentää vastauksia avoimiin vastauskohtiin.

Kyselyssä haluttiin selvittää myös onko kansanopisto mukana nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä ja onko henkilökunnasta nimetty joku nuorisotakuun yhdyshenkilöksi. Lomakkeen lopussa vastaajalle annettiin mahdollisuus jättää yhteystietonsa. Tämän lisäyksen kyselyyn halusi Suomen Kansanopistoyhdistys. Yhteystietoja ei käytetty tulosten analysointiin, mutta Suomen Kansanopistoyhdistys voi myöhemmin hyödyntää yhteystietoja, nuorisotakuun yhteistyöverkoston kokoamisessa.

Webropol -kysely esiteltiin 20 henkilöllä, jotka edustivat kahdeksaa eri kansanopistoa. Myös Suomen kansanopistoyhdistyksen henkilöstö antoi kommenttinsa kyselystä ennen varsinaista aineistonkeruuta. Esitestauksen jälkeen kyselyyn tehtiin muutoksia muun muassa yhtenäistämällä vastaustyyppejä ja muuttamalla vastausvaihtoehtoja liukupalkkikysymyksiksi. Tämän avulla kyselystä saatiin toiminnallisesti ja visuaalisesti yhtenäisempi kokonaisuus. Esitestauksen tuloksena kyselyyn lisättiin myös kysymys siitä, mitkä seikat estävät kansanopistoja nuorisotakuun tavoitteiden toteutuk-

sessä. Esitestaus selvitti mm. kysymysten ymmärtämiseen liittyviä asioita. Esitestauksella saatiin selvitettyä myös vastaamiseen kuluvaan aikaa. (LIITE 2.)

4.6 Aineiston analyysi

Ennen aineiston analyysiä aineisto käytiin läpi poikkeavien vastausten löytämiseksi Webropol –ohjelman perusraportin avulla. Vastanneiden määrä vaihteli esimerkiksi taustakysymyksissä 43 – 46 vastaajaan, Osa vastaajista jätti kysymyksiä väliin. Taustakysymysten perusteella käytin kyselyyn vastanneiden määränä 46. Nuorisotyötä ja kansanopistoja koskevissa kysymyksissä vastaajien määrä vaihteli asteikkokysymyksissä 44 - 47. Myönteistä oli se, että verkkokyselyn avoimiin vastauskenttiin saatiin runsaasti vastauksia. Nämä avoimet vastaukset auttoivat tulosten syvällisemmässä analyysissä ja muodostivat näin keskeisen osan aineistoa.

Analysoin tilastollisen aineiston Webropol –ohjelman avulla. Avoimet vastaukset (159 kpl) käsittelin sisältöanalyysillä ja etsin niistä yhtäläisyyksiä, eroja ja tiivistin aineistoa. Avointen vastausten aineistolähtöinen sisällönanalyysi tuotti 4-5 pääteemaa kysymystä kohden, jotka kuvasivat nuorisotyön perusfunktioiden toteutumista kansanopistoissa. Nuorisotakuuseen liittyvät avoimet vastaukset muodostivat 1-4 pääteemaa. Analysoinnissa kytkin tulokset teoriaan ja aiemmin saatuihin tutkimustuloksiin. Tutkimuskysymykset ja vastusmäärät on kuvattu taulukossa 1.

TAULUKKO 1, Tutkimuskysymykset ja vastausmäärät.

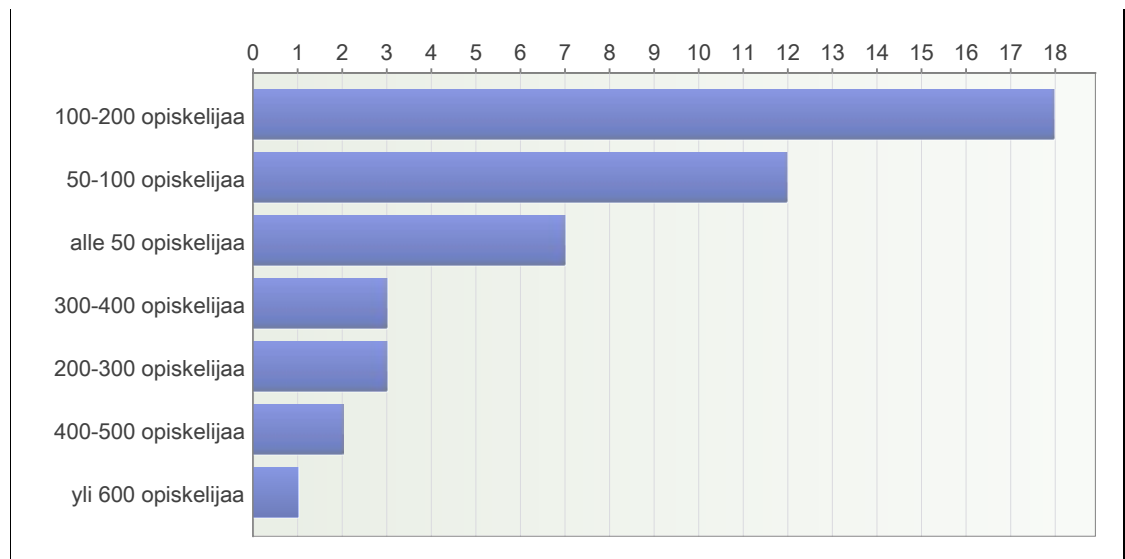
Kysymykset	n
Kansanopiston päätoimisten opiskelijoiden määrä	46
Kansanopiston aatetausta	47
Kansanopiston sijainti	45
Vastaajan asema opistossa	44
Onko opistossanne nuorisotyön opetusta	47
Kansanopistossa tehdään nuorisotyötä	46
Kansanopistopedagogiikka on myös nuorisotyötä	46
Kansanopistopedagogiikka liittyy nuoria kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiympäristöön	45+33
Kansanopistopedagogiikka ohjaa nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi yksilöksi	47+32
Kansanopistopedagogiikka auttaa nuorta yhteiskuntaan kiinnittymisessä ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmissa	47+30
Kansanopistopedagogiikka aktivoi nuoria vaikuttamaan kasvu- ja elinolosuhteisiinsa	45+28
Onko opistonne mukana nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä	46
Ketkä henkilökunnastanne tekevät yhteistyötä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa aktiivisimmin	37+5
Onko henkilökunnastanne nimetty joku nuorisotakuun yhdyshenkilöksi	45+6
Millaisten yksittäisten yhteistyötahojen kanssa kansanopistonne tekee nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä	39+1
Millaisissa nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa kansanopistonne toimii	32+9
Miten kuvaisit tätä yhteistyötä nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa	40
Millaista osaamista/lisäarvoa kansanopistonne on antanut nuorisotakuun tavoitteiden toteutukseen näissä yhteistyöverkostoissa	17
Koulutustakuun rahoitus opistossanne	33+9
Olisko kansanopistollanne mahdollisuutta ottaa suurempi rooli nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisesta	45
Mitkä ovat suurimmat esteet nuorisotakuun tavoitteiden toteutukselle opistosanne	44+6
Avoin vastaus	9

+ -merkin jälkeen avointen vastausten lukumäärä

5 TULOKSET

5.1 Vastaajien taustatiedot

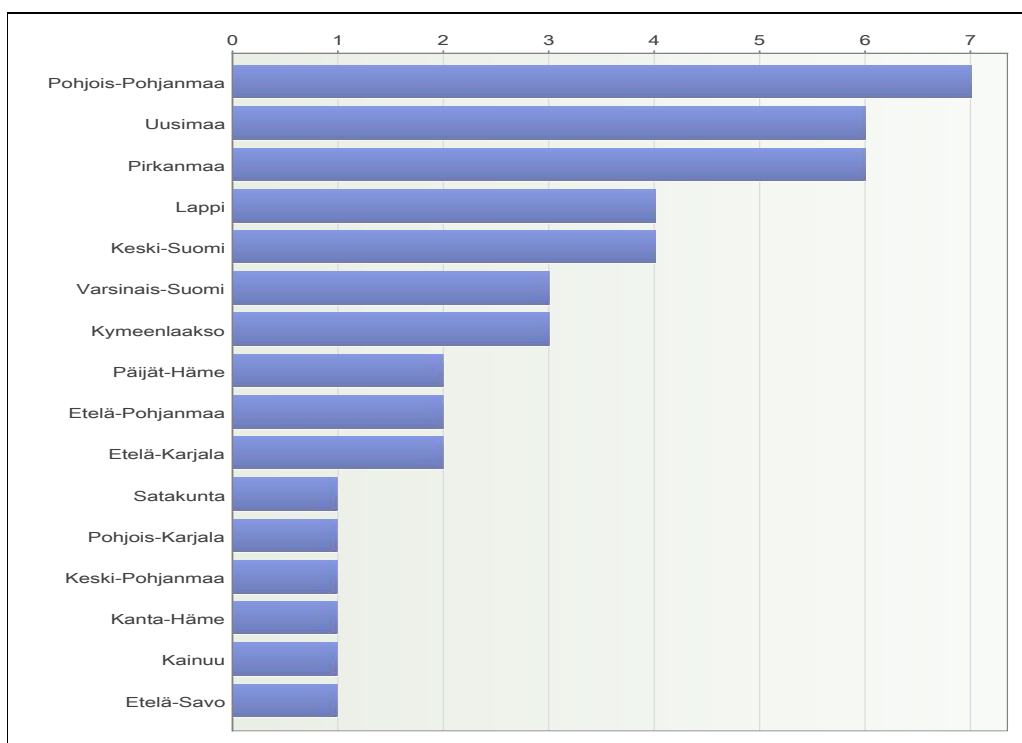
Kyselyyn vastasi 46 suomenkielistä kansanopistoa. Taustatiedoissa kysyttiin opiston kokoa, aatetaustaa ja sijaintia. Suurin vastaajaryhmä (39 %) oli 100 - 200 opiskelijan kansanopistot. Toiseksi eniten vastauksia kyselyyn saatiin 50 – 100 opiskelijan kansanopistoilta. Kyselyyn vastanneet kansanopistot jaoteltuna päätoimisten opiskelijoiden lukumäärän mukaan on esitelty kuviossa 2.

(Opiskelijamäärissä ei ole luokiteltu erikseen yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita)

KUVIO 2. Kyselyyn vastanneet kansanopistot jaoteltuna päätoimisten opiskelijoiden lukumäärän mukaan (yli 8 viikkoa opiskelua), N=46

Tutkimukseen osallistuneista kansanopistoista aatetaustaltaan sitoutumattomia opistoja oli 46 %, kristillisiä opistoja 43 %, puolue/järjestöopistoja 9 % ja erityisopistoja 4 %. Nämä kansanopistot sijaitsivat 16 maakunnan alueella. Kyselyyn vastanneet kansanopistot esiteltynä kotimaakunnittain on esitelty kuviossa 3.

KUVIO 3. Kyselyyn vastanneet kansanopistot kotimaakunnittain. N=46

Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajana –kyselyyn vastasivat innokkaimmin opistojen rehtorit, kyselyyn vastanneista 69 % oli rehtoreita ja 22% apulaisrehtoreita. Yksi vastaajista oli opettaja ja yksi koulutussuunnittelija.

Vastanneesta 46 kansanopistoissa ammatillista nuorisotyön opetusta oli 28 %. Käytännössä tämä tarkoittaa nuoriso- ja vapaa-ajan ohjaajan ammattitutkintoa. Nuorisotyön opetusta antavien opistojen tulokset poikkesivat muiden opistojen tuloksista niin vähän, että nostan nämä tulokset esille ainoastaan kolmen vastauksen osalta.

Tutkimukseen osallistuneiden taustatietojen osalta voidaan todeta, että vastaajat edustavat erittäin hyvin suomenkielisten kansanopistojen koulutusprofiilia arvostaustaan, sijaintiin ja kokoon luokiteltuna, jos näitä tuloksia verrataan esimerkiksi Määtän & Yrjölän vuonna 2001 tekemää tutkimukseen (Määttä & Yrjölä, 2001, 37).

5.2 Kansanopistopedagogiikan on nuorisotyötä

Taustakysymysten jälkeen tutkimuksessa haettiin näkökulmaa 4 – 10 portaisella asteikolla kansanopistopedagogiikan ja nuorisotyön väliseen yhteyteen. Vastaajista 48 % oli täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistoissa tehdään nuorisotyötä. 54 % vastaajista oli puolestaan täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistopedagogiikka on nuorisotyötä. Kansanopistopedagogiikan ja nuorisotyön välinen yhteys on kuvattu taulukossa 2.

TAULUKKO 2 Kansanopistopedagogiikan ja nuorisotyön välinen yhteys

Nuorisotyö kansanopistoissa	\bar{x}	σ	n
kansanopistoissa tehdään nuorisotyötä	9,17	1.06	46
kansanopistopedagogiikka on myös nuorisotyötä	9,33	0.92	45

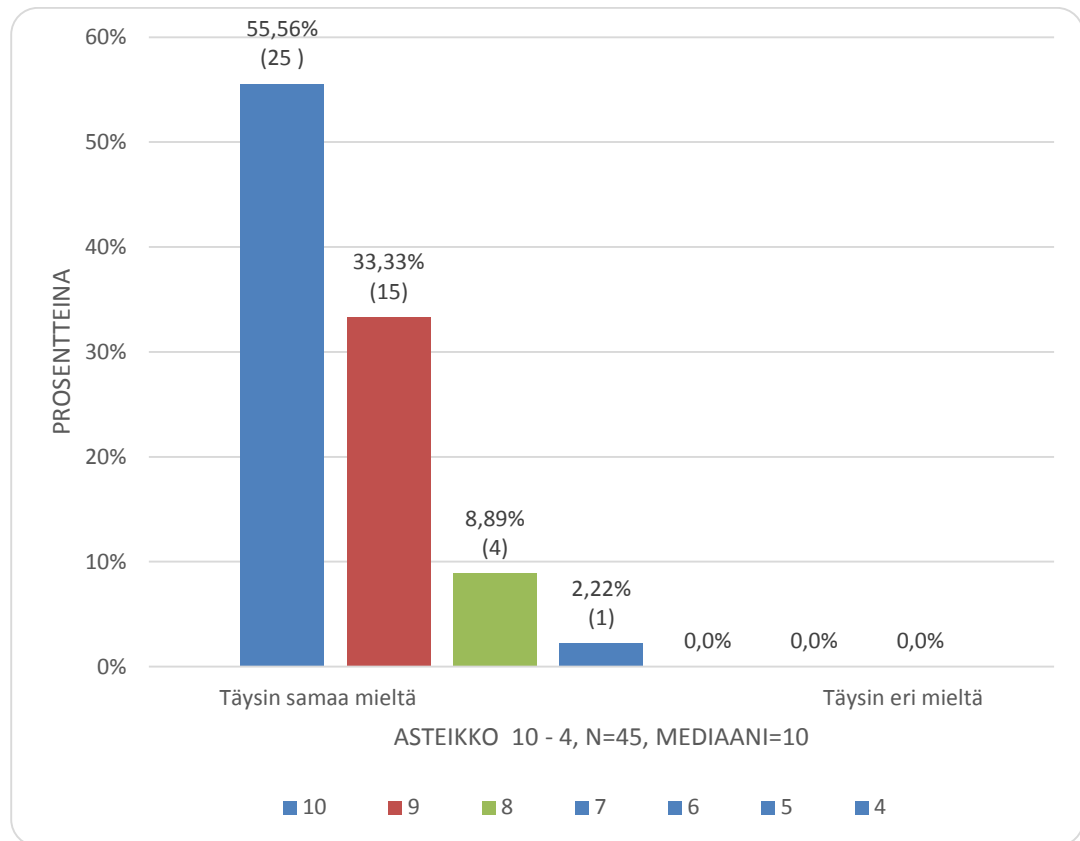
Näiden kahden kysymyksen vertailun perusteella, voidaan todeta, että kansanopistot mieltävät kansanopistopedagogiikan nuorisotyöksi (\bar{x} 9,33), mutta kansanopistoissa tehdään tätä mielikuvaa vähemmän nuorisotyötä (\bar{x} 9,17). Ammatillista nuorisotyön opetusta antavien kansanopistojen osalta vastaavat keskiarvot olivat 9,57 ja 9,64. Näin ollen sanottu NUVA –opistot tunnistivat kansanopistopedagogiikan muita opistoja vahvemmin nuorisotyöksi.

5.3 Kansanopistopedagogiikan nuorisotyön perusfunktioiden toteuttajana

Käsittelen tässä alaluvussa neljään nuorisotyön perusfunktioon ja kansanopistopedagogiikkaan liittyvät tulokset. Nämä neljä nuorisotyön funktiota ovat Juha Niemisen (2007) mukaan: **socialisaatiofunktio**, **personalisaatiofunktio**, **kompensaatiofunktio** ja **resursointi- ja allokointifunktio**. Tutkimuksessa jokaista perusfunktiota kohden oli yksi asteikkokysymys ja yksi avoin kysymys.

Ensimmäisenä käsittelen tuloksia, jotka liittyvät **socialisaatiofunktion** toteutumiseen kansanopistoissa. 56 % kansanopistoista oli täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistopedagogiikka liittyy nuoria kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiympäristöön. 33 % vastaajista antoi tähän kysymykseen arvosanaksi 9. Kokonaiskeskiarvoksi muodostui

(asteikolla 4-9) 9,42. Sosialisaatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa on kuvattu kuviossa 6.

KUVIO 6. Sosialisaatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa.

Sosialisaatiofunktioon liittyvässä avoimessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin kertomaan jokin konkreettinen tulos siitä, millä tavalla nuoria on saatu kansanopistovuoden aikana kiinnitettyä kulttuuriin, yhteiskuntaan tai lähiympäristöön. Vastauksissa kansanopistot olivat listanneet tuloksia, mutta maininneet tämän lisäksi myös keinoja, jotka olivat johtaneet näihin tuloksiin.

Vastaukset (33) voitiin luokitella neljään eri kategoriaan. Kansanopistovuoden tuloksena nuoria on saatu kiinnitettyä kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiympäristöön seuraavasti:

- jatko-opiskelupaikan tai jatkosuunnitelman avulla (n11)
- elämänhallintataitojen kehittämisellä ja itsenäistymisen tukemisella (n11)
- oppimistulosten avulla (n7)
- sosiaalisten suhteiden avulla (n6)

Avoimissa vastauksissa korostui eri tavoin myös opiskelijoiden motivaatio, joka heräsi kansanopistovuoden aikana.

Sosialisaatiofunktion tuloksiin päästiin vastaajien mielestä kansanopistoissa esimerkiksi projektien (n9), erilaisten tapahtumien (n7) ja internaattiasumisen (n4) keinoin.

Jatkosuunnitelmien selkeytymistä ja elämänhallintataitojen kehittymistä kuvattiin avoimissa vastauksissa muun muassa näin:

On saatu palautetta esimerkiksi TE –toimistosta siitä, kuinka monitarpeiset ja vaikeasti työllistettävät opiskelijat (nuoret) ovat löytäneet paikkansa yhteiskunnassa ja elämässään kansanopistolinjamme kautta!

Meillä on vahvoja kokemuksia siitä kuinka nuorten opiskelijoittemme mielenterveys on merkittävästi kohentunut opistovuoden aikana. Monet ovat löytäneet taiteesta merkityksen ja joko jatko-opiskelupaikan tai työn.

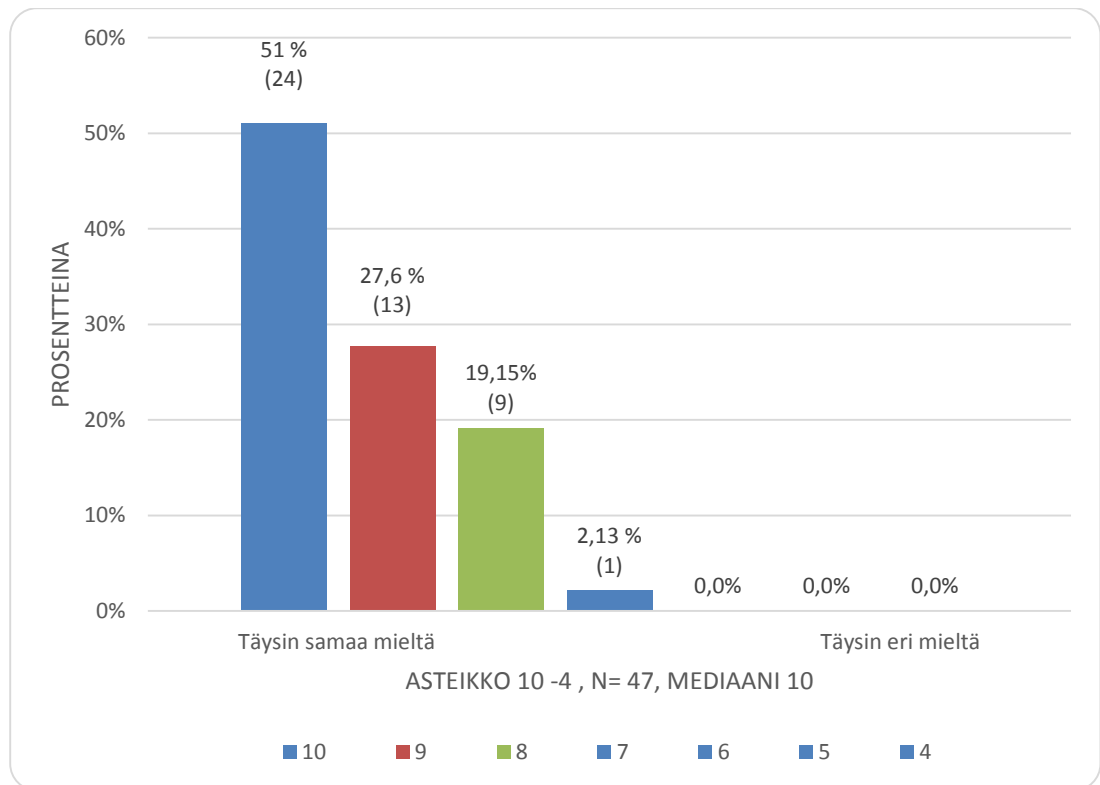
Opiskelija internaattivuoden aikana oppii kantamaan vastuuta yhteisössä, päättämään asioista demokratian periaatteita noudattaen. Maahanmuuttajanuoret tutustuvat ja integroituvat nuorten arkeen ja tutustuvat suomalaisen kodin tapoihin ja perinteisiin.

Joillekin opisto on ollut ensimmäinen paikka, missä hänellä on ollut motivaatiota opiskella. Työttömille sisältövuosi. Ehkäisee syrjäytymistä. Tuo uusia näkökulmia ja sisältöä elämään.

Oppimistuloksiin liittyviä avoimia vastauksia oli 7, niistä neljässä mainittiin yrittäjyysosaamisen kehittyminen. Asiaa kuvattiin avoimissa vastauksissa muun muassa näin:

Vuosittain joku/jotkut perustavat myös yrityksen. Maahanmuuttajakoulutuksessa pääpaino on suomen kielen lisäksi yhteiskuntataitojen ja kansalaistoiminnan osaamisen kehittämisessä.

Toisena käsittelen tuloksia, jotka liittyvät **personalisaatiofunktion** toteutumiseen kansanopistoissa. 51 % vastanneista oli täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistopedagogiikka ohjaa nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi yksilöksi. Kokonaiskeskiarvoksi muodostui (asteikolla 4-9) 9,28. Personalisaatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa on kuvattu kuviossa 7.

KUVIO 7. Personalisaatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa

Personalisaatiofunktioon liittyvät avoimet vastaukset voitiin luokitella neljään kategoriaan. Avoimien vastausten mukaan kansanopistopedagogiikka tukee nuoren nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi yksilöksi:

- yksilöohjauksella (n14)
- yhteisöllisillä menetelmillä (n11)
- henkilökohtaisilla opetussuunnitelmillä (n8)
- internaatti asumisella (n5)

Avoimissa vastauksissa oli myös kiusaamiseen liittyviä mainintoja (3). Vastaajien mielestä kiusaaminen on kansanopistoissa erittäin harvinaista ja aiemmin kiusatut opiskelijat uskaltavat olemaan omia persooniaan kansanopistovuoden aikana. Kiusaamiseen liittyvää teemaa olisi mielenkiintoista tutkia enemmän.

Vastauksiin oli poimittu opiskelijapalautteesta seuraavat sitaatit, joka kuvaa yksilöohjauksen ja yhteisöllisten menetelmien käyttöä kansanopistossa.

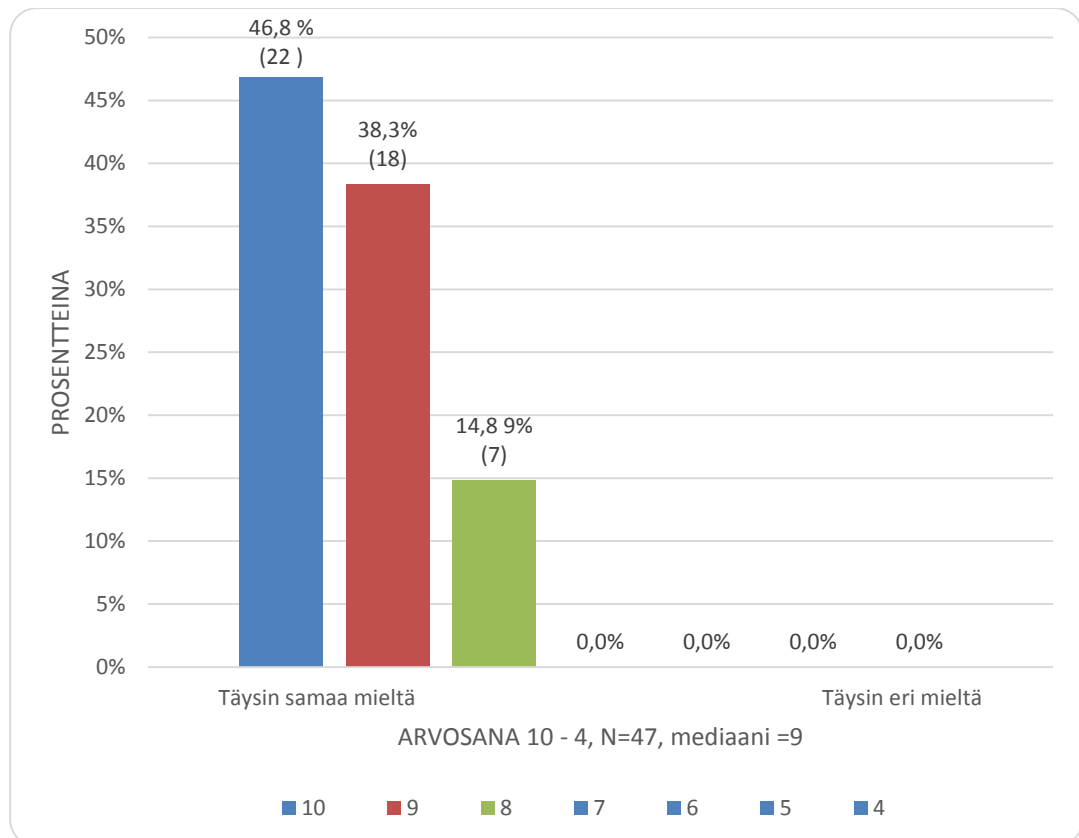
"Vuoden aikana olen saanut tehdä ja harjoitella paljon. Olen saanut varmuutta tekemiseeni ja tunnen itseni taas hieman paremmin." " Koska opiskelussa on paljon itseensä tutustumista, se mahdollistaa tavoitteiden selkiytymistä." "Kansanopisto opettaa suuresti elämän kautta eikä pelkkiä teorioita. Jatkaessani täältä jatko-opintoihin ja myöhemmin työelämään koen, että olen saanut kasoittain avuja hyödynnettäväksi matkaleni. Oppimisessa huomioidaan opiskelijaa komeasti."

Avoimissa vastauksissa kiteytettiin nuorten tukemista näin:

On kohdattu kunnioittavasti, oltu läsnä, annettu tilaa, luotettu, annettu vastuuta.

Kansanopisto antaa vastuuta, suhde ympäristöön ja kanssa ihmisiin on dialoginen, opiskelija määrittelee tavoitteensa pitkälti itse, mikä antaa oppimiselle merkityksen. Pitkällä linjallamme on otettu käyttöön OECD:n määrittelemiін tulevaisuuskompetensseihin perustuva ohjauksen ja itsearviointin työkalu, mikä ohjaa opiskelijaa aktiivisesti refleктоimaan osaamistaan ja tavoitteitaan tulevaisuusnäkökulmasta.

Kolmantena käsittelen tuloksia, jotka liittyvät **kompensaatiofunktion** toteutumiseen kansanopistoissa. 47 % vastanneista oli täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistopedagogiikka auttaa nuorta yhteiskuntaan kiinnittymisessä ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmissa. Kokonaiskeskiarvoksi muodostui (asteikolla 4-9) 9,32. Kompensaatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa on kuvattu kuviossa 8.

KUVIO 8. Kompensatiofunktion toteutuminen kansanopistoissa.

Avoimia vastauksia liittyen kompensatiofunktion toteutumiseen kansanopistoissa saatiin 30 ja ne voidaan jakaa viiteen eri kategoriaan. Vastausten mukaan kansanopistovuoden aikana nuoret ovat kiinnittyneet yhteiskuntaan ja elämänhallinta on lisääntynyt seuraavien tulosten perusteella:

- jatkopolku opintoihin tai töihin (n22)
- vastuunotto omasta elämästä (n5)
- itsenäisen asumisen taidot (n3)
- omien vahvuuksien löytäminen (n3)
- kuntoutuminen (n3)

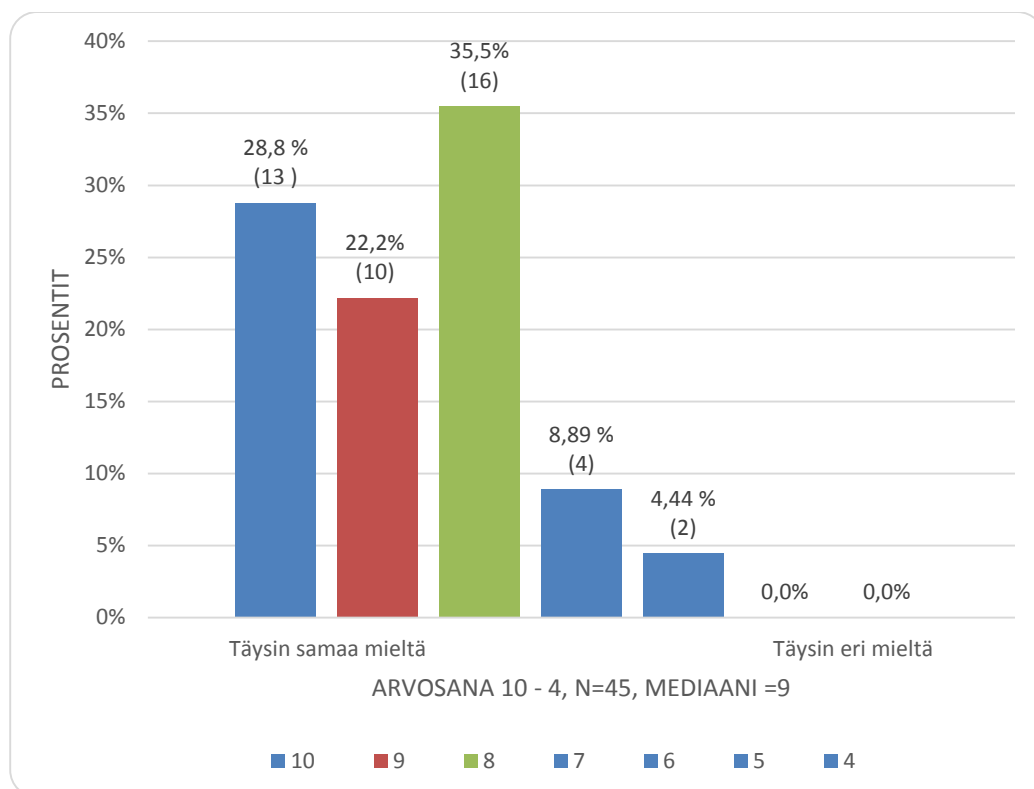
Vastuunottamista ja itsenäisen asumisen taitoja avoimissa vastauksissa kuvattiin muun muassa seuraavasti:

Normaali päivärytmi on joillekin ollut ratkaisevan tärkeä "löytö". Vuosi on selkeyttänyt jatkosuunnitelmia ja ollut joillekin ratkaisevan tärkeä.

Elämän hallintaa näkee jo opistoaikana. Siisteys paranee. Astioita tiskataan jne.

Opiskelijat ovat päässeet toivomiinsa opiskelupaikkoihin. Syrjäytymiskierre on katkennut.

Viimeisenä käsittelen tuloksia, jotka liittyvät **resurssointi- ja allokointifunktion** toteutumiseen kansanopistoissa. 29 % vastanneista oli täysin samaa mieltä siitä, että kansanopistopedagogiikka on aktivoinut nuoria vaikuttamaan omiin kasvu- ja elinolosuhteisiinsa. Kokonaiskeskisarvoksi muodostui (asteikolla 4-9) 8,62. Resurssointi- ja allokointifunktion toteutuminen kansanopistoissa on kuvattu kaaviossa 9.

KUVIO 8. Resurssointi- ja allokointifunktion toteutuminen kansanopistoissa.

Resurssointi- ja allokointifunktioon liittyvässä avoimessa kysymyksessä vastaajia pyydettiin konkretisoimaan siitä, miten kansanopistopedagogiikka on auttanut nuorta yhteiskuntaan kiinnittymisessä ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Vastauksissa pyydettiin nimeämään joku konkreettinen tulos tästä asiasta esimerkiksi, miten nuoret

ovat aktivoituneet järjestö- ja puoluepolitiikkaan tai vaikuttamiseen kansanopistovuoden aikana. Vastauksissa kansanopistot olivat listanneet tuloksia, mutta maininneet tämän lisäksi myös keinoja, jotka olivat johtaneet näihin tuloksiin.

Avoimissa vastauksissa (28) todettiin, nuorten aktivoituneen vaikuttamaan kasvu- ja elinolosuhteisiin seuraavasti:

- oppilaskuntatoiminta (n14)
- yhteiskunnallinen suuntautuminen: järjestötoiminnassa, kirkollis- ja kunnallisvaaleissa (n4)
- kansanopiston hallinto (n3)
- jäsenyys nuorisovaltuustossa (n3).

Kansanopistovuoden aikana nuoret olivat aktivoituneet vaikuttamaan kasvu- ja elinympäristöönsä vastaajien mielestä mm. kansanopistojen järjestöyhteistyön, yhteiskunnallisten keskusteluiden, internaattiasumisen ja kansanedustajien tapaamisen tuloksena.

Vastaajat kuvasivat oppilaskuntatoimintaa muun muassa seuraavasti:

Oppilaskuntatoiminnan kautta on opittu ymmärtämään oma mahdollisuus vaikuttaa myös jatkossa.

Opiskelijakuntatoiminta opettaa demokratiataitoja, samoin asuminen opistoyhteisössä.

Yhteiskunnallista suuntautumista kuvattiin muun muassa seuraavasti:

Taidelinjojen opiskelijat ovat ottaneet kantaa töillään ja käsitelleet esityksissään esim. syrjäytymistä, ympäristöongelmia, yhteiskunnan eriarvoisuutta.

Osa opiskelijoista suorittaa työelämäharjoittelun kansanopistovuotensa aikana erilaisissa yhteiskunnallisissa tehtävissä, järjestöissä tai julkisella sektorilla. Opiskelijat opettelevat järjestötoimintaa oman oppilaskunnan hallituksen ja huvi- ja urheilutoimikunnan työskentelyn yhteydessä. Osa opiskelijoista aktivoituu kotipaikkakuntansa järjestökentässä.

Aktiivinen toiminta myös kouluajan ulkopuolella internaatissa tukee opiskelijoiden aktivoitumista. Opisto tekee yhteistyötä useiden järjestöjen kanssa, jolloin nämä järjestöt tulevat tutuiksi myös opiskelijoille.

Kansanopistovuoden aikana ja jälkeen eräs opiskelija innostui kunnallisesta vaikuttamisesta. Hän kirjoitteli ahkerasti alueen lehteen ja oli ehdokkaana kunnallisvaaleissa ja sai varavaltuutetun paikan.

Yhdessä vastauksessa mainittiin, että nuorten motivointi yhteiskunnallisiin toimintoihin on haastavaa ja se, että tulokset näkyvät vasta opistovuoden jälkeen.

Kansanopistopedagogiikalla voidaan tämän tutkimuksen perusteella parhaiten toteuttaa nuorisotyön perusfunktioista (Nieminen 2007) sosialisatiofunktio (\bar{x} 9,42). Avoimien vastausten perusteella sosialisatiofunktio toteutuu kansanopistoissa siten, että nuoret löytävät itselleen jatko-opiskelupaikan tai -suunnitelman, heidän elämänhallintataitonsa kehittyvät, itsenäistyminen vahvistuu samoin kuin sosiaaliset suhteet. Myös oppimistulokset liittyvät nuoria kulttuuriin yhteiskuntaan ja lähiympäristöön. Vastauksissa korostui motivaatio, sitä kansanopistopedagogiikka vahvistaa monin tavoin.

Toiseksi parhaiten kansanopistoissa toteutetaan nuorisotyön perusfunktioista kompensatiofunktio (\bar{x} 9,32). Avoimien vastausten mukaan kompensatiofunktio toteutuu kansanopistoissa niin, että nuori löytää jatkopolun opintoihin tai töihin. Nuori ottaa vastuun omasta elämästään ja löytää omat vahvuutensa. Myös itsenäisen asumisen taidot ja kuntoutuminen koettiin tuloksiksi kansanopistovuodesta ja niillä nähtiin olevan yhteys nuorten yhteiskuntaan ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa.

Kolmanneksi parhaiten nuorisotyön perusfunktioista toteutuu kansanopistoissa tämän tutkimuksen mukaan personalisaatiofunktio (\bar{x} 9,28). Tulosten mukaan kansanopistopedagogiikka tukee nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi yksilöksi yksilöohjauksen ja yhteisöllisten menetelmien ja henkilökohtaisten opetussuunnitelmien avulla. Myös internaattiasuminen ja se, että kansanopistoissa ei ole kiusaamista tai se on hyvin harvinaista, tukee personalisaatiofunktion toteutumista.

Heikoimman keskiarvon nuorisotyön perusfunktioiden toteutumisessa kansanopistoissa sai resurssointi- ja allokointifunktio (\bar{x} 8,62). Tulosten mukaan kansanopistopedagogiikka aktivoi nuoria vaikuttamaan kasvu- ja elinolosuhteisiin muun muassa oppilaskuntatoiminnan ja kansanopistojen hallintoon osallistumisen avulla. Tämä on innostanut nuoria laajemminkin vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin mm. nuorisovaltuustojen kautta. Tarkat tulokset nuorisotyön perusfunktioiden toteutumisesta kansanopistoissa on kuvattu taulukossa 2.

TAULUKKO 2. Nuorisotyön perusfunktioiden toteutuminen kansanopistoissa.

Nuorisotyön perusfunktioiden toteutuminen kansanopisto-pedagogiikan avulla	n	\bar{x}	Md	σ
asteikko 4 - 10				
Sosialisaatiofunktio	45	9,42	10	0.75
Personalisaatiofunktio	47	9,28	10	0.85
Kompensaatiofunktio	47	9,32	9	0.73
Resurssointi- ja allokointifunktio	45	8,62	9	1.13

Kansanopistoja ei ole tutkittu nuorisotyön näkökulmasta, mutta nämä tutkimustulokset nuorisotyön perusfunktioiden toteutumisesta kansanopistoissa vahvistavat aikaisempia tutkimustuloksia, jotka liittyvät opiskelijoiden kokemuksiin kansanopistovuodesta. Suvi Erkon tekemässä tutkimuksessa selvitettiin kansanopistossa opiskelun merkitystä opiskelijan näkökulmasta. Tutkimukseen vastanneet opiskelijat kokivat saaneensa paljon hyötyä *itsetuntemukseen ja arkielämään* liittyviin asioihin. Myös *opiskelu- ja työelämätaidot* olivat parantuneet kansanopistovuoden aikana. Opiskelijoista 65 % oli sitä mieltä, että tulevaisuudensuunnitelmat selkiytyivät opistolla hyvin. *Yhteisöllisyyden kokeminen* korostui vastauksissa, kaveri- ja vertaissuhteiden merkitys oli suuri.

Internaattiasuminen sai paljon positiivista huomiota, mutta myös ne, jotka eivät asuneet opistolla, kokivat opiston yhteisöllisyyden korkeana. (Erkko 2013, 88-93.)

Törrösen & Kirstilän oikeusministeriölle tekemän selvityksen mukaan vapaalla sivistystyöllä on mahdollisuuksia ja välineitä vetäytyvän kansalaisen tavoittamiseksi ja innostamiseksi yhteisölliseen toimintaan. Tämänkin tutkimuksen mukaan kansanopistojen internaattipedagogia mahdollistaa osallistumisen, vastuunoton ja yhteisöllisyyden harjoittelun (Törrönen & Kirstinä 2006, 79).

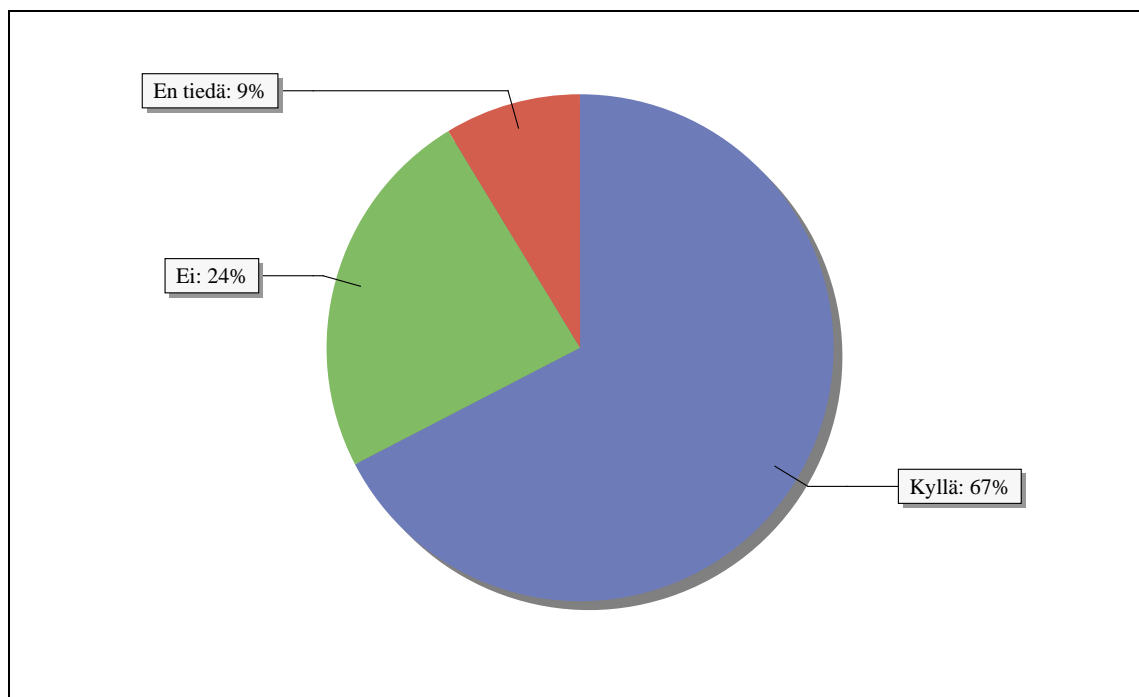
Kansanopistojen opettajat ovat määritelleet kansanopistopedagogiikan tyypillisiksi piirteiksi mm. yhteisöllisyyden, ihmisläheisyyden ja omaehtoisen opiskelijälähtöisen opiskelutavan (Määttä ja Yrjölä 2001). Nämä kansanopistojen ominaispiirteet tulevat esille myös opinnäytetyöni tuloksissa vaikka tutkimuksen selvitettiin sitä, miten nuorisotyön perusfunktiot näkyvät kansanopistopedagogiikassa.

Kansanopistojen ja nuorisotyön eetos, yhteiskunnallisen toiminta-alueen luonne ja arvomaailma, ovat edellä esiteltujen tulosten valossa yllättävän lähellä toisiaan.

5.4 Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajina

Kansanopistopedagogiikka ja nuorisotakuu otsikon alla olevilla kysymyksillä pyrittiin selvittämään kansanopistojen verkostoja nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä ja sitä millaista osaamista kansanopistot tuovat verkostoyhteistyöhön. Kansanopistoilta kysyttiin myös halukkuutta lisätä omaa rooliaan nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa.

Nuorten yhteiskuntatakuutyöryhmän mukaan nuorisotakuun toteutus edellyttää yhteistyötä ja sitoutumista alueellisilta ja paikallisilta toimijoilta. Tähän tutkimukseen osallistuneista kansanopistosta 67 % vastasi olevansa mukana nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä ja 24 % ilmoitti että ei ole mukana nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä. Neljä kansanopistoa ei osannut sanoa tai tiennyt, onko mukana yhteistyössä vai ei. Kansanopistojen mukana olo nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä on kuvattu kuviossa 9.

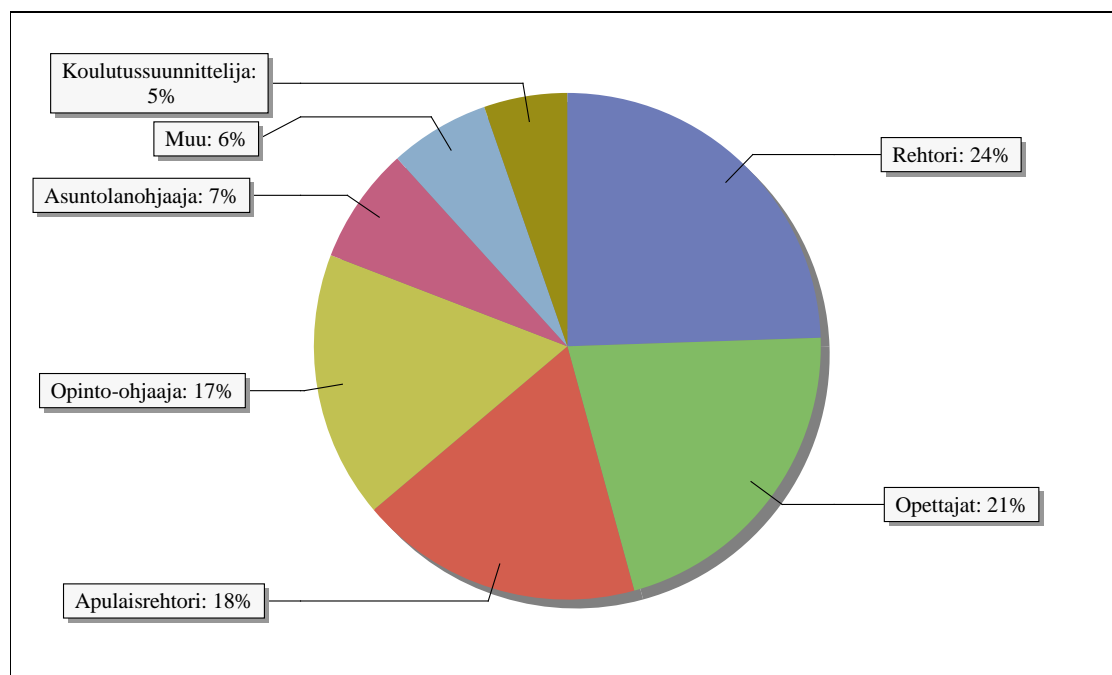
KUVIO 9. Kansanopistojen mukanaolo nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä. N=46

5.4.1 Rehtorit aktiivisia nuorisotakuun verkostoissa

Kansanopistojen henkilöstöstä yhteistyötä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa tekee aktiivisimmin rehtorit, opettajat apulais-vararehtorit sekä opinto-ohjaajat. Muita verkostotoimijoita olivat asuntolaohjaajat ja koulutussuunnittelijat. Avoimiin vastauksiin oli kirjattuna muun muassa oppilashuoltoryhmä (n3) ja kuraattori (n3). Kansanopistojen eri henkilöstöryhmien toimijuus nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa on kuvattu kuviossa 10.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös onko kansanopistojen henkilöstöstä nimetty joku nuorisotakuun yhdyshenkilöksi. Tähän kysymykseen vastasi 45 opistoa. 85 % tutkimukseen osallistuneista kansanopistoista ei ollut nimennyt erillistä yhdyshenkilöä nuorisotakuuseen. 15 % kansanopistoista oli nimennyt nuorisotakuun yhdyshenkilö ja näistä kusi opistoa ilmoitti kyselyssä myös tämän yhdyshenkilön nimen. Näistä kuudesta nimetystä henkilöstö rehtoreita oli kaksi.

Kansanopistojen henkilöstöstä aktiivisimmin yhteistyötä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa tekevät siis rehtorit (24 %), mutta varsinaisen yhdyshenkilön nuorisotakuun verkostoihin oli nimennyt ainoastaan seitsemän kansanopistoa. Nuorisotakuun yhdyshenkilön nimeäminen voisi auttaa sekä kansanopistoja että nuorisotakuun verkostoja toiminnan koordinoinnissa.

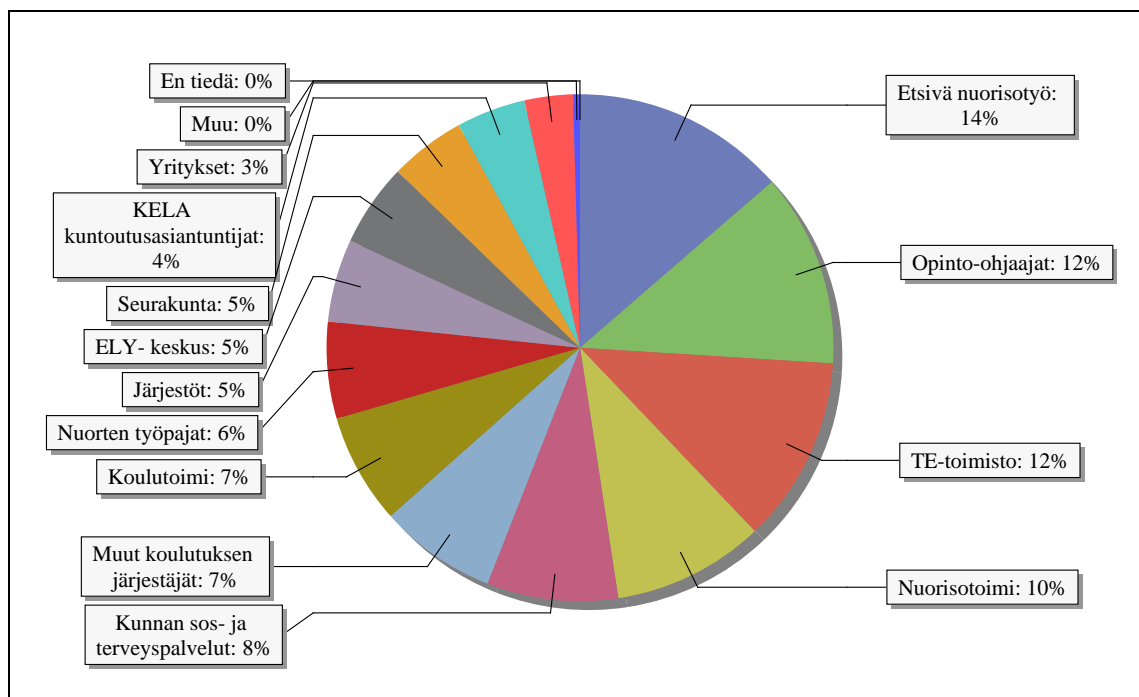

KUVIO 10. Kansanopistojen henkilöstöryhmien toimijuus nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa, N=37

5.4.2 Verkostotyötä tasaisesti eri toimijoiden kanssa

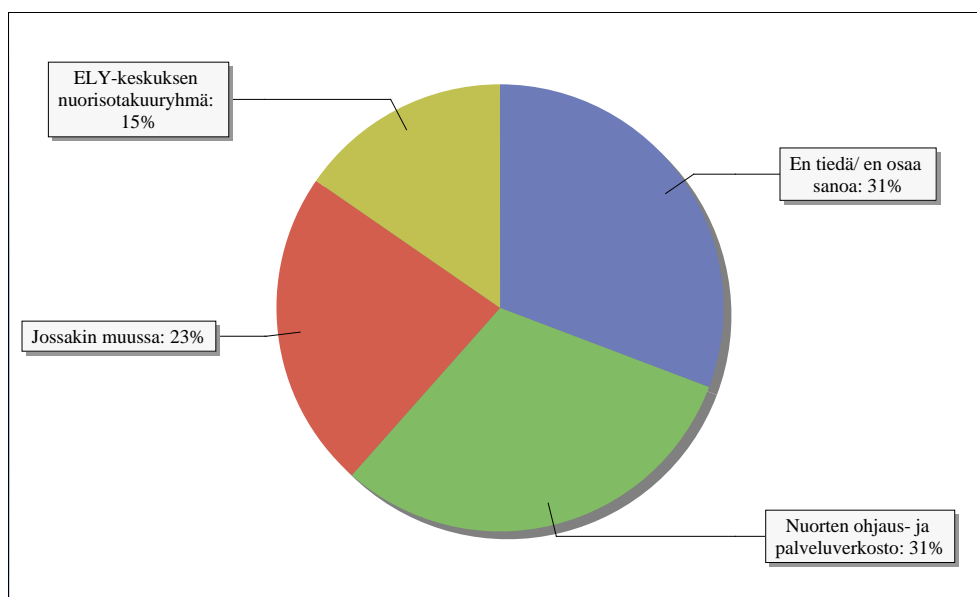
Kysymykseen millaisten **yksittäisten** yhteistyötahojen kanssa kansanopistonne tekee yhteistyötä esimerkiksi yhteistä suunnittelua, kokouksia, opiskelijoihin liittyvää yhteistyötä, hakevaa toimintaa, saatiin 39 vastausta.

Etsivän nuorisotyö kanssa yhteistyötä teki 14 % kansanopistoista. TE –toimisto ja opinto-ohjaajat mainittiin 12 % vastauksista yhteistyökumppaneina. 10 % kansanopistoista merkitsi nuoriso-toimen yhteistyötahoksi. Alle 10 prosenttia vastaajista teki yhteistyötä muiden koulutuksen järjestäjien, kunnan sosiaali- ja terveystoimen, koulutoimen ja työpajojen kanssa. Yhteistyötahot, joiden kanssa kansanopistot tekevät nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä on kuvattu kuviossa 11.

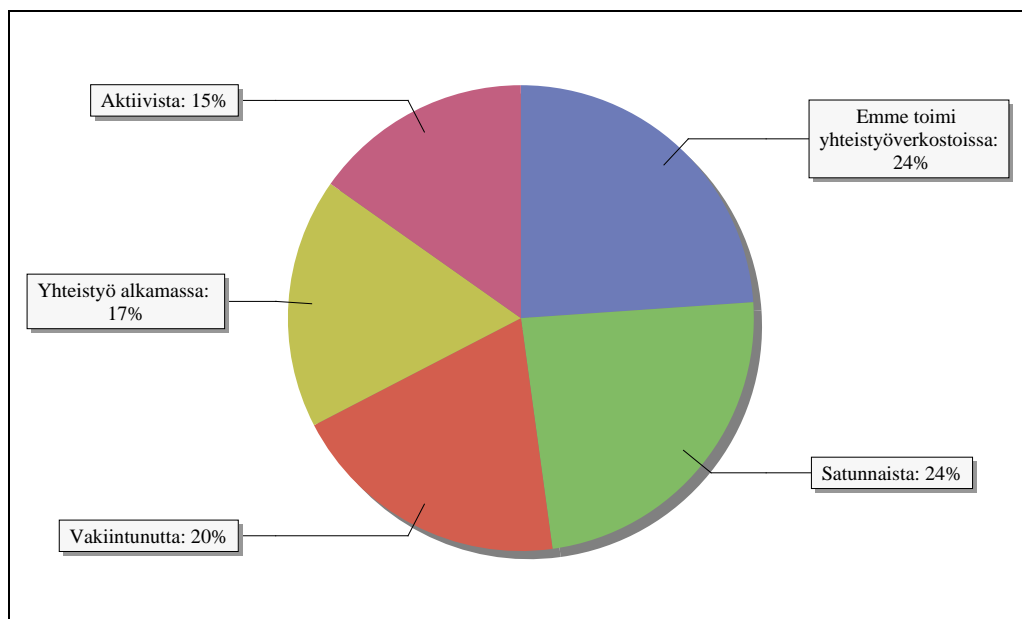
KUVIO 11. Yhteistyötahot, joiden kanssa kansanopistot tekevät nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä. N=39

Nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä hahmotettiin myös kysymyksellä millaisissa **yhteistyöverkostoissa** kansanopistonne toimii neljän vastausvaihtoehdon avulla. Vastaajista 12 ei tiennyt tai osannut sanoa missä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa kansanopisto toimii. Saman verran vastaajia mainitsi kansanopiston toimivan kunnan lakisääteisessä nuorten ohjaus- ja palveluverkostossa. Kuusi vastaajista kertoi opiston toimivan maakunnallisessa ELY –keskuksen nuorisotakuuryhmässä. Avoimissa vastauksissa vastaajat nimesi kansanopiston toimivan muun muassa kuntien alueellisissa yhteistyöverkostoissa (n3), maahanmuuttajanuorten verkostoissa (n2), koulutuskuntayhtymän tai seurakunnan organisoimissa verkostoissa. Kansanopistojen yhteistyö nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa on kuvattu kuviossa 12.

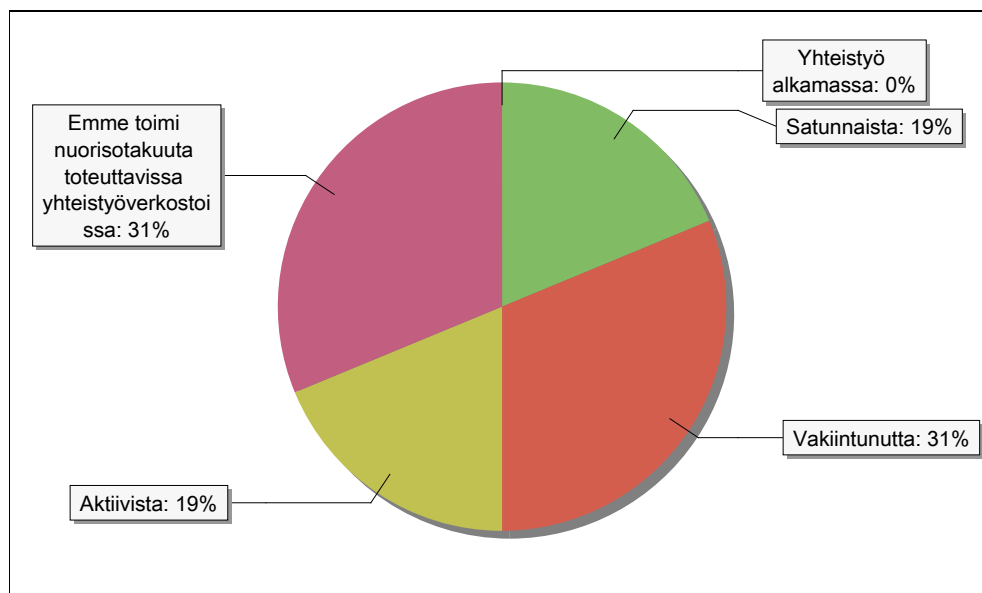
KUVIO 12. Yhteistyöverkostot, joissa kansanopistot tekevät nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä. N=32.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan myös yhteistyön laatua nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa. 24 % vastaajista kuvasi kansanopiston yhteistyön nuorisotakuun tavoitteita toteuttavien verkostojen kanssa satunnaiseksi. Sama verran (24 %) vastaajista totesi, että kansanopisto ei toimi nuorisotakuun tavoitteita toteuttavissa verkostoissa. Vain 20 % mainitsi yhteistyön vakiintuneeksi ja ainoastaan 15 % kuvasi verkostotyötä aktiiviseksi. Kansanopistoista 17 % kertoi yhteistyön olevan alkamassa nuorisotakuun tavoitteita toteuttavien verkostojen kanssa. Kansanopistojen arvio yhteistyön laadusta nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa on kuvattu tarkemmin kuviossa 13.

KUVIO 13. Kansanopistojen arvio yhteistyön laadusta nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa. N=40.

Ammatillisista nuorisotyön opetusta antavat kansanopistot kuvasivat yhteistyötä nuorisotakuun verkostojen kanssa muita kansanopistoja vakiintuneemmaksi ja aktiivisemmaksi, mutta toisaalta 31 % näistä niin sanotuista NUVA –opistoista ei toiminut lainkaan nuorisotakuuta toteuttavissa yhteistyöverkostoissa. Vastaava luku koko tutkimukseen osallistuneiden osalta oli 24 %. NUVA –opistoissa on siis sekä keskimääräistä kansanopistokenttää aktiivisempaa että passiivisempaa verkostoitumista nuorisotakuun yhteistyöverkostoihin. Ammatillista nuorisotyön opetusta antavien kansanopistojen arvio yhteistyön laadusta nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa on esitetty tarkemmin kuviossa 14.

KUVIO 14. Ammatillista nuorisotyön opetusta antavien kansanopistojen arvio yhteistyön laadusta nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa. N=14.

Kansanopistojen tekemä nuorisotakuuyhteistyö jakautuu tämän tutkimuksen mukaan melko tasaisesti eri toimijoiden kesken. Yksittäisistä toimijoista kansanopistot tekevät eniten nuorisotakuuyhteistyötä etsivän nuorisotyön (14 %), opinto- ohjaajien (12 %) ja TE -toimistojen (12 %) kanssa. Verkostoyhteistyötä tehdään eniten kunnan lakisääteisten nuorten ohjaus- ja palveluverkoston kanssa (31 %). Merkille pantavaa on, että 31 % vastanneista ei tiennyt tai osannut sanoa, millaisissa nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa kansanopisto toimii ja 9 % kansanopistoista ei tunnistanut yksittäisiä nuorisotakuun yhteistyötahoja. Vastanneista kansanopistoista suurin osa (24 %) kuvasi yhteistyön nuorisotakuuta toteuttavien yhteistyötahojen kanssa olevan satunnaista, vakiintunutta se oli ainoastaan (20 %) tutkimukseen osallistuneista.

Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportin (TEM 1/2014) mukaan keväällä 2013 TE-toimistojen ja oppilaitosten rehtoreille suunnatun kyselyn perusteella 59 % vastaajista kertoi, että nuorisolain 7 a § mukainen monialainen yhteistyöverkosto on ollut toiminnassa alueella, jolla vastaajat työskentelivät. Noin kolmasosa ei tiennyt ohjaus- ja palveluverkostojen olemassaolosta. Tutkimuksessa todettiin, että nuorisotakuuseen liittyvä yhteistyö on vasta alkamassa ja että yhteistyö ei ole vielä konkretisoitunut. Verkostomaisen työskentelyn haasteena tutkimuksen mukaan oli moniammatillinen sekä poikkihallinnollinen yhteistyö. (TEM 1/2014, 73-74)

Kun verrataan Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportin ja tämän tutkimuksen tuloksia verkostoitumisesta, voidaan todeta että kansanopistoista 31 % on mukana nuorisolain 7 a § mukaisissa verkostoissa ja 31 % vastanneista ei osannut sanoa tai ei tiennyt missä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa kansanopisto toimii. Näiden kahden tutkimuksen vertaaminen on haasteellista, mutta voidaan kuitenkin todeta, että Kansanopistojen toiminta nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa on keskimääräistä passiivisempaa.

Molemmissa tutkimuksissa nuorisotakuun yhteistyö koettiin vasta alkavaksi. Kansanopistoista 17 % totesi näin, mutta tätä yhteistyö alkuvaihetta voidaan perustella myös vastausvaihtoehdoilla: yhteistyö on satunnaista 24 % ja emme toimi yhteistyöverkostoissa 15 %.

Nuorisotakuun toteutumisen edellytyksenä on hyvä yhteistyö alueen toimijoiden kesken. Panostusta tarvitaan erityisesti moniammatillisten yhteistyökäytänteiden kehittämiseen. Tähän yhteistyöhön kansanopistot voisivat lähteä aktiivisemmin mukaan kertomaan niistä mahdollisuuksista, joita ne voivat nuorille tarjota.

5.4.3 Kansanopistoista monikulttuurisuus- ja ohjausosaamista nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen

Tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää myös mitä osaamista tai lisäarvoa kansanopistot ovat tuoneet nuorisotakuun tavoitteita toteuttaviin yhteistyöverkostoihin. Avoimia vastauksia tähän kysymykseen saatiin 17. Kansanopistot kokivat tuoneensa nuorisotakuun tavoitteita toteuttaviin yhteistyöverkostoihin seuraavanlaista osaamista tai lisäarvoa:

- nivelvaihekoulutusten ja muun koulutustarjonnan esille tuominen (n5)
- maahanmuuttajakoulutukset ja monikulttuurisuusosaaminen (n5)
- ohjausosaaminen (n5)
- erityisen tuen osaaminen (n4)

Yksittäisissä vastauksissa esille nousivat kansanopiston nuorisokulttuurinen asiantuntemus ja sosiaalisen vahvistamisen osaaminen.

Vastaajat kuvasivat kansanopistojen tuomaa lisäarvoa nuorisotakuun yhteistyöverkostoihin muun muassa näin:

Kansanopisto on mukana tasavertaisena toimijana yhteistyöverkostoissa. Verkostoissa on annettu erityisesti maahanmuuttajakoulutuksen ja ohjauksen sekä perusopetuksen jälkeisen nivelvaiheen opetuksen ja ohjauksen (aikuisten perusopetus ja kymppiluokka) osaamista.

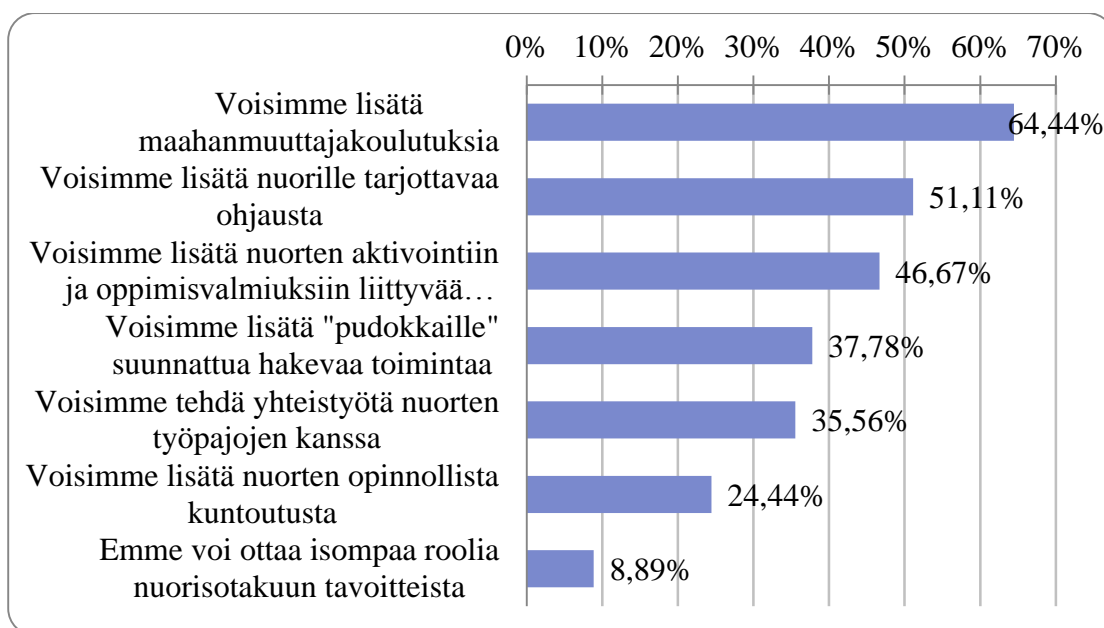
Nuorisokulttuurien asiantuntemusta, ohjausosaamista, erityisen tuen osaamista.

Nivelvaihekoulutuksen järjestäminen ja lisäopetuksen käyneiden sekä kotouttavassa koulutuksessa olleiden nuorten edelleen ohjaus

Eniten kansanopistot kokivat tuovansa lisäarvoa nuorisotakuun yhteistyöverkostoihin monikulttuurisuusosaamisella ja ohjausosaamisellaan. Myös kansanopistojen koulutustarjonta katsottiin merkittäväksi lisäarvoksi.

5.4.4 Kansanopistoilta löytyy kehittämishalukkuutta

Kansanopistojen kehittämishalukkuutta nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa kysyttiin vaihtoehtokysymyksellä, johon pyydettiin merkitsemään kaksi keskeisintä vaihtoehtoa. Tähän kysymykseen vastasi 45 kansanopistoa. Vastaajista 65 % voisi lisätä maahanmuuttajakoulutuksia ja 51 % puolestaan nuorille tarjottavaa ohjausta. Nuorten aktivointiin ja oppimisvaikeuksiin liittyvää koulutusta voisi lisätä 47 % vastaajista. Myös ”pudokkaille” suunnattuun hakevaan toimintaan olisi valmiuksia 36 % kansanopistolla ja 36 % vastaajaa voisi tehdä enemmän yhteistyötä nuorten työpajojen kanssa. Nuorten opinnolliseen kuntoutukseen voisi suuntautua 24 % oppilaitosta. Ainoastaan 9 % vastanneista ilmoitti, ettei voi ottaa isompaa roolia nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamista. Kansanopistojen kehittämismahdollisuudet nuorisotakuun tavoitteiden toteutuksesta kuviossa 14.

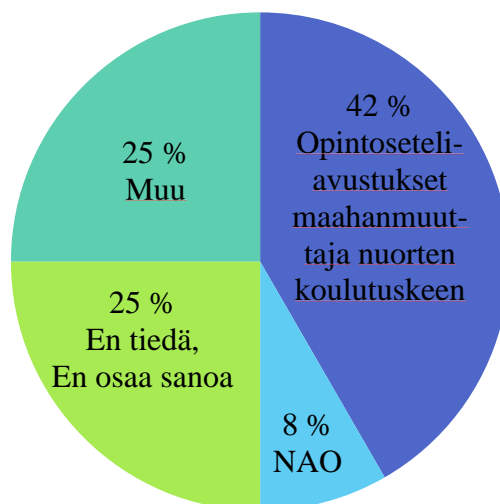

KUVIO 15. Kansanopistojen kehittämismahdollisuudet nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa N=45.

5.4.5 Rahoituksen puute estää nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisen

Nuorisotakuun rahoitusta ohjautuu kansanopistoihin vähän. Hallitusohjelmassa (vuosille 2013 – 2016) on varattu koulutustakuun tavoitteiden toteuttamiseen 24 miljoonaa euroa vuodessa. Tästä rahoituksesta kansanopistot ja kansalaisopistot saavat noin 2 miljoonaa euroa maahanmuuttajanuorten opiskeluvalmiuksien ja kielitaidon parantamiseen. Tämä rahoitus myönnetään ns. opintoseteleinä. Lisäksi muutamalle ammatillista koulutusta järjestävälle kansanopistolle on myönnetty nuorten aikuisten osaamisohjelman ns. NAO –paikkoja.

Tämän tutkimukseen vastanneista kansanopistoista 42 % sai tätä ns. opintoseteliavustusta maahanmuuttajanuorten koulutukseen. 25 % vastasi rahoittavansa koulutustakuuta muulla rahoituksella mm. perusrahoituksella, opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella ja vapaan sivistystyön opintoseteleillä (4 mainintaa). 25 % vastanneista kansanopistoista ei tiennyt tai osannut sanoa miten koulutustakuuta rahoitettiin oppilaitoksessa.

- Opintoteliavustukset maahanmuuttaja nuorten koulutukseen
- Nuorten aikuisten osaamisohjelma (NAO)
- En tiedä/en osaa sanoa
- Muu

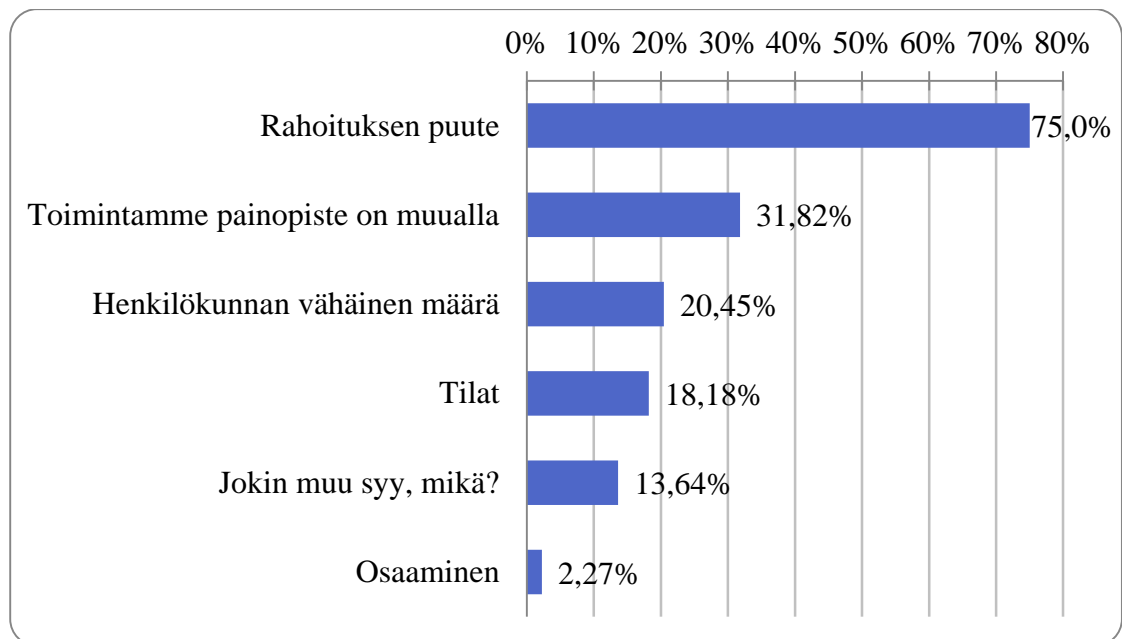
KUVIO 16. Koulutustakuun rahoitus tutkimukseen osallistuneissa kansanopistoissa. N=33

Tutkimuksessa kartoitettiin myös niitä esteitä, jotka vaikeuttavat nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamista kansanopistoissa. Tähän vaihtoehtokysymykseen pyydettiin nimeämään kaksi keskeisintä estettä. Kysymykseen vastasi 44 opistoa. Suurimaksi esteeksi koettiin rahoituksen puute (75 %). Vastaajista 32 % kertoi toiminnan painopisteen olevan muualla kuin nuorissa. 20 % ilmoitti henkilökunnan vähäisen määrän ja 18 % opistoa tilanpuutteen olevan syynä siihen, että nuorisotakuun tavoitteita ei voida toteuttaa oppilaitoksessa enemmän. Vain yksi kansanopisto kertoi osaamisvajen olevan esteenä nuorisotakuun toteuttamiseen. Kuusi vastaajaa nimesi avoimissa vastauksissa kehittämismahdollisuuksien esteeksi jonkin muun syyn kuin vastausvaihtoehtoisissa olevat. Kansanopiston sijaintiin liittyviä kommentteja oli kaksi:

Syrjäinen sijainti ja huonot julkiset kulkuyhteydet

Meillä olisi hyvä valmius maahanmuuttajien korkeakouluun valmentavaan koulutukseen, mutta lähialueella sille ei koeta olevan tarvetta. Valtakunnallisesti kyllä.

Kansanopistojen kokemat esteet nuorisotakuun tavoitteiden toteutuksessa on kuvattu kuviossa 15.

KUVIO 17. Kansanopistojen kokemat esteet nuorisotakuun tavoitteiden toteutamisessa.

Tämän tutkimuksen viimeisenä kysymyksenä, vastaajia pyydettiin kertomaan tai täydentämään ajatuksiaan vapaaseen tekstikenttään. Tähän kohtaan vasasi 9 kansanopistoa. Myös näissä avoimissa vastauksissa viidessä mainittiin rahoituksen puutteen olevan suurin este nuorisotakuun tavoitteiden toteutukselle. Kahdessa vastauksessa tuotiin esille se, että kansanopistot voisivat olla aktiivisempia vaikuttajia nuorisotakuun verkostoissa. Avoimissa vastauksissa rahoitukseen liittyvää ongelmaa tuotiin esille näin:

Nuorisotakuun tavoitteiden toteutukselle ei aidosti ole muuta estettä kuin rahoituksen puute. Kohderyhmällä ei ole varaa itse maksaa koulutuksesta, eikä kokonaisrahoitusta ole toistaiseksi muussa kuin aikuisten perus- ja lisäopetuksessa sekä nuorisotakuun opintoasetelillä järjestettävässä maahanmuuttajien koulutuksessa

Yksi vastaajista kuvasi kansanopistonsa roolia vahvaksi nuorisotakuun toteuttajaksi näin:

Kansanopistomme ylläpitäjällä on erittäin laaja ammatillisen koulutuksen järjestämislupa ja osana sitä tarjoamme ammattistartteja, valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta, maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistavaa koulutusta sekä kotitalousopetusta. Olemme profiloituneet näiden koulutusten sekä laajan projektitoiminnan kautta nuorisotakuun toteuttajiksi alueellamme. Kansanopistotoimintaa on suunnattu hieman toisaalle.

Kansanopistoilla on tämän tutkimuksen mukaan intoa ja osaamista nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen. Erityisesti kansanopistot haluaisivat ottaa enemmän vastuuta maahanmuuttajakoulutuksista ja nuorille suunnatuista ohjauspalveluista. Valmiuksia on myös nuorten aktivointiin ja oppimisvalmiuksiin liittyvien koulutusten kehittämiseen ja hakevan toiminnan lisäämiseen. Yksitoista kansanopistoa keskittyisi oppinnollisen kuntoutuksen lisäämiseen.

Nuorisotakuun tavoitteita kansanopistoissa on perinteisesti toteutettu, mutta nuorisotakuurahoituksesta ohjautuu vain noin 2 miljoonaa kansanopistojen maahanmuuttajakoulutuksiin. Kansanopistojen maksulliset linjat soveltuisivat hyvin nuorisotakuun kohderyhmälle, mutta koulutusten maksullisuus muodostuu esteeksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Keskeiset tulokset

6.1.1 Nuorisotyön ja kansanopistojen yhteinen eetos

Olen tutkinut tässä opinnäytteessä kansanopistopedagogiikkaa nuorisotyön perusfunktioiden avulla. Laki vapaasta sivistystyöstä määrittelee kansanopistojen toimintaa ja korostaa kansanopistojen osalta omaehtoista oppimista, oppimisvalmiuksien kehittämistä, sekä yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä kasvamista. Nämä samat tavoitteet korostuvat myös nuorisotyön perusfunktioissa.

Eetos termiä on käytetty kuvaamaan jonkin ammattikunnan tai yhteiskunnallisen toiminta-alueen luonnetta ja arvomaailmaa (esim. Nieminen, 2007). Nuorisotyön eetos ja kansanopistojen eetos ovat tämän tutkimuksen tuloksena yllättävän lähellä toisiaan.

Vapaehtoisuus, nuorten itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, sekä arvoperustan moninaisuus ovat seikkoja, jotka kuvaavat sekä nuorisotyötä että kansanopistoja. Niin nuorisotyössä kuin kansanopistoissakin taustayhteisöt voivat tunnustaa väriä, ideologiaa tai aatetta, mutta toiminnan ytimessä ovat turvalliset aikuissuhteet ja rinnallakulkijat.

Kansanopistoissa nuori ei ole ainoastaan oppilas ja kohde yhdensuuntaiselle tiedonvälitykselle. Kansanopistot tarjoavat nuorisotyön tapaan nuorten tarpeisiin ja vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvaa ohjattua ja yhteisöllistä toimintaa, jonka tehtävänä on sekä auttaa nuoria liittymään yhteiskuntaan että tarjota nuorille oppimismahdollisuuksia persoonallisuuden, yhteiskunnan ja kulttuurin kehittämiseksi.

Tämän tutkimuksen perusteella kansanopistot mieltävät kansanopistopedagogiikan nuorisotyöksi (\bar{x} 9,33), mutta kansanopistoissa tehdään tätä mielikuvaa vähemmän nuorisotyötä (\bar{x} 9,17). Ero ei ole merkittävä, mutta sen voi tulkita niin, että kansanopistot eivät ole tottuneet ajattelemaan internaattityötä nuorisotyön muotona. Kansanopistoja ei ole myöskään tutkittu nuorisotyön näkökulmasta.

Nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen tukemiseen tarvitaan kansanopistoilta uudenlaista näkemystä ja ovien avausta nuoriso- ja sosiaalityön suuntaan. Kansanopistojen kokonaisvaltainen pedagogiikka tarjoaa monia mahdollisuuksia nuorten yhteiskuntaan kiinnittymiseen, mutta nämä mahdollisuudet eivät tule hyödynnettyä, jos kansanopistot eivät kehitä verkostomaista työtettä ja monialaista yhteistyötä. Suomalaista koulutusjärjestelmää haastaa hyvinvoinnin puute ja sitä on lähdetty ratkaisemaan muun muassa viemällä nuorisotyötä kouluun. Tämän tutkimuksen mukaan kansanopistoissa tehdään jo tuloksellista nuorisotyötä ja opiskelijat voivat hyvin. Tätä hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden pedagogista osaamista olisi kansanopistokentän tuotava enemmän esille.

Nuorisotyön perusfunktioista kansanopistoissa toteutuivat tämän tutkimuksen keskiarvojen mukaan parhaiten sosialisatiofunktio (\bar{x} 9,42) ja kompensatiofunktio (\bar{x} 9,32). Nämä funktiot toteutuvat kansanopistoissa siten, että nuoret löytävät itselleen jatko-opiskelupaikan tai -suunnitelman, heidän elämänhallintataitonsa kehittyvät, itsenäistyminen ja sosiaaliset suhteet vahvistuvat. Nuori löytää omat vahvuutensa ja kuntoutuu.

Kolmanneksi parhaiten nuorisotyön perusfunktioista toteutuu kansanopistoissa personalisaatiofunktio (\bar{x} 9,28). Kansanopistopedagogiikka tukee nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksenä tunnistavaksi yksilöksi yksilöohjauksen ja yhteisöllisten menetelmien ja henkilökohtaisten opetussuunnitelmien avulla. Myös internaattiasuminen ja se, että kansanopistoissa ei ole kiusaamista tai se on hyvin harvinaista, tukee personalisaatiofunktion toteutumista.

Heikoimman keskiarvon nuorisotyön perusfunktioiden toteutumisessa kansanopistoissa sai resurssointi- ja allokontifunktio (\bar{x} 8,62). Tulosten mukaan kansanopistopedagogiikka aktivoi nuoria vaikuttamaan kasvu- ja elinolosuhteisiin muun muassa oppilaskuntatoiminnan ja kansanopistojen hallintoon osallistumisen avulla. Tämä on innostanut nuoria laajemminkin vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin mm. nuorisovaltuustojen kautta. Nuorisotutkimukset osoittavat, että nuorilta puuttuvat usein täysivaltaisen kansalaisen kokemukset ja epäusko omiin vaikutusmahdollisuuksiin on suuri. Vaikka resurssointi- ja allokontifunktio toteutui kansanopistoissa heikoiten nuorisotyön perusfunktioista, on tärkeää huomioida, että kansanopistopedagogiikalla

voidaan tukea kiitettävästi myös yhteiskunnallista aktiivisuutta ja osallisuutta. Tarkat tulokset nuorisotyön perusfunktioiden toteutumisesta kansanopistoissa on kuvattu taulukossa 2.

Sekä nuorisotyön että kansanopistojen peruspiirteenä voidaan pitää **monifunktionaalisuutta**. Tämä ei ole pelkästään positiivinen asia. Sirpaleisuus ja toimintaa ohjaavan lainsäädännön väljyys on kaksiteräinen miekka. Monipuolisuus ja vapaus antavat mahdollisuudet nopeaan reagointiin muuttuvissa yhteiskunnallisissa tilanteissa, mutta toisaalta toimintaa ohjaavan lainsäädännön väljyys johtaa helposti taloudellisesti heikkoina aikoina rahoituksen pienenemiseen. Nuorisotyöllä ja kansanopistoilla on vahvaa osaamista ja käytänteitä nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen, mutta nuorisotakuun rahoituksen painopiste on muualla. Nuorisotakuun arki ja politiikka -pamfletissa (4/2014) kirjoittanut Itä-Suomen yliopiston tutkijatohtori Anne-Mari Souton mukaan nuorisotakuussa ovat korostuneet toimet, joilla edistetään nuorten työmarkkinakelpoisuutta, vaikka yhtä tärkeitä tavoitteita ovat kansalaisuus, jäsenyys ja osallisuus. Juuri näitä asioita kansanopistot ja nuorisotyö voisivat vahvistaa nuorten elämässä.

6.1.2 Kansanopistot syrjäytyneet nuorisotakuusta

Nuorisotakuu perustuu tavoitteelle kiinnittää nuoret työelämään ja ehkäistä työttömyyttä, jo tämä rajausta sulkee monet nuoret yhteiskuntamme ulkopuolelle. Tämän ajattelutavan mukaan elämänsä kulku perustuu työmarkkinakansalaisuuteen. Yhteiskunnassamme yksilön velvollisuus on tehdä työtä ja maksaa veroja, ja vasta työelämän kautta saadaan normaalin kansalaisen leiman. Ne, jotka eivät siihen kykene, koetaan taakaksi ja uhaksi yhteiskunnan hyvinvoinnille. (Julkunen 2004, 256–257.)

Nuorisotakuuseen liittyvässä koulutustakuussa niin kuin muussakin koulutukseen liittyvässä ohjauksessa korostetaan yksilöllisiä koulutuspolkuja, mutta käytännössä nämä koulutuspolut tarkoittavat ammatillista koulutusta. Ammatillisten oppilaitoksien keskeyttämismäärät ovat huolestuttavan suuria, ja osa keskeyttämisistä johtuu siitä, että opiskelijoilla on paljon kouluun ja elämänhallintaan liittyviä ongelmia. Tilastokeskuksen mukaan lukuvuonna 2011–2012 ammatillisessa koulutuksessa olevista nuorista 8,7 % keskeytti kokonaan tutkintoon johtavan koulutuksen. Jalava (2012, 65) nostaa nuorten elämänhallinnalliset ongelmat suurimmaksi syyksi koulusta putoamiseen etenkin ammattiopistoissa.

Susanna Ågren (2013) on tutkimuksessaan todennut, että nuorisotakuu perustuu ajatukselle perinteisen koulutus- ja työputken olemassaolosta ja siitä poikkeaminen aiheuttaa niin kenttätyöntekijälle- kuin myös päättäjätasolle huolta. Tämän tutkimuksen mukaan nuorisotakuuseen haluavat sekä päättäjät että nuoret lisää yksilöllisiä koulutuspolkua. Ågren pohtii tutkimuksessaan myös yhäti kasvavaa tarvetta yksilöllisiin koulutuspolkuihin ja sitä, mikä koulutusjärjestelmässä on pielessä, jos jokaiselle täytyy rakentaa joustavampia polkuja. Nuorisotakuu kiinnittää nuoria epätoivoisesti palveluihin, jotka eivät pysty antamaan heille sellaista tukea, jota he kaipaavat: välittämistä ja aikaa (Ågren, 2013, 39)

Nuori joutuu päättämään 15-16-vuotiaana suuresta määrästä koulutusvaihtoehtoja, mikä hänestä tulee isona ja siitä kuinka kauaksi kotipaikkakunnastaan on valmis opintojensa perässä lähtemään. Nuoret kuitenkin kehittyvät hyvin eri tahtiin ja kaikkien kyvyt ja taidot eivät riitä valintojen tekemiseen. Näille nuorille kansanopistot olisivat ammatillista koulutusta, joka edellyttää nuorilta nopeaa aikuistumista (Souto, 2014,159), sopivampi opiskelupaikka. Kansanopistojen pedagoginen malli soveltuu hyvin niille, jotka eivät ole syystä tai toisesta heti pystyneet tai halunneet lähteä jatko-opintoihin. Kansanopistojen kokonaisvaltaisen pedagogiikan avulla heidän elämän hallintataitonsa, itsetuntonsa, oppimisen valmiudet, motivaatio ja tulevaisuuden suunnitelmansa selkiytyvät. Vuodessa ei kukaan mene pilalle, vaikka opiskelisi jotakin, mikä ei suoraan johda tutkintoon. Sen sijaan vuosi omaehtoisia, itse valittuja opintoja lisää hyvinvointia ja antaa aikaa kasvulle. Yhteiskunnan ei tarvitsisi rakentaa kaikille yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja, ne voitaisiin ”suorittaa” kansanopistoissa.

Nuorisotakuun ohjaus ja rahoituksen suuntaus ammatilliseen koulutukseen syrjäyttää kansanopistot nuorisotakuun toteutuksesta. Kansanopistoilla on kuitenkin tämän tutkimuksen mukaan innostusta ja osaamista nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseen. Kansanopistot haluaisivat erityisesti kantaa vastuuta maahanmuuttajakoulutuksista ja nuorille suunnatuista ohjauspalveluista. Valmiuksia on myös nuorten aktivointiin ja oppimisvalmiuksiin liittyvien koulutusten ja hakevan toiminnan lisäämiseen. Yksitoista kansanopistoa haluaisi keskittyä nuorten opinnolliseen kuntoutukseen

Yksi tähän tutkimukseen vastannut kiteytti asian näin:

Kansanopistot toteuttavat käytännössä nuorisotakuuta. Nyt tarvitaan eri tahojen kiinteää yhteistyötä nuorten syrjäytymisen estämiseksi. Rahoitusta tulee suunnata kansanopistojen pitkien linjojen toimintaan

6.2 Kehittämissuhteet

Tavoitteenani on nostaa keskusteluun **epäkohtia**, jotka syrjäyttävät kansanopistot nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisesta. Näitä epäkohtia käsittelemme jo kohdassa 6.1.2. Mutta mitä sitten kansanopistot voisivat itse tehdä, että eivät syrjäytyisi nuorisotakuun toteutuksesta?

Nuorisotakuu perustuu hallinnonalojen tiiviille verkostoyhteistyölle. Kansanopistot voisivat aktivoitua verkostoyhteistyössä. 31 % tähän tutkimukseen osallistuneista kansanopistoista totesi, että ei tiedä tai ei osaa sanoa onko oppilaitos mukana yhteistyöverkostoissa ja vain 15 % kansanopistoista oli nimennyt nuorisotakuun yhdyshenkilön. Yhdyshenkilön nimeäminen ja siitä tiedottaminen olisi selkeä ja konkreettinen merkki nuorisotakuun verkostoille siitä, että kansanopistot haluavat olla mukana yhteistyössä ja tarjoavat oman osaamisensa verkoston käyttöön.

Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportissa todetaan, että jokaiselle paikkakunnalle tarvitaan ennalta ehkäisevällä otteella toimivia monialaisia matalan kynnyksen palvelupisteitä, joissa voidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tarjota nuorille apua. Tällaisia monialaisia yhden luukun –periaatteella toimivia palvelupisteitä toimiikin useilla paikkakunnilla. Niin sanottu Ohjaamo –malli kuuluu tähän palvelukonseptiin (TEM/14, 2014, 99). Kansanopistojen olisi hyvä aktivoitua tarjoamaan omaa ohjaus- ja monikulttuurisuusosaamistaan Ohjaamoille.

Tanska on valjastanut kansanopistot syrjäytymisen ehkäisemiseen ja yhteiskuntatakuun toteuttamiseen. Niin sanotun Tanskan mallin ytimessä ovat opistoelämän hyvät vaikutukset ja julkinen tuki. Syrjäytymisvaarassa olevat nuoret ohjataan kansanopisto-

opintoihin, jossa heille annetaan tehostettua henkilökohtaista ohjausta. Tanskassa hakeva työ kuuluu nuorten opintoneuvontakeskuksille, jotka ohjaavat nuoria edelleen kansanopistoihin. Opiskelu tapahtuu integroidusti, mutta erityisnuoret saavat enemmän henkilökohtaista ohjausta. Jatkokouluttautumista pohjustetaan järjestämällä tutustumiskäyntejä eri alojen oppilaitoksiin. Tanskan malli perustuu siis hyvin tunnettuihin, klassisiin kansanopistojen vahvuuksiin (Souli, 2014.)

Tämä ns. Tanskan mallia voitaisiin toteuttaa myös Suomessa, jos kansanopistoille kohdennettaisiin enemmän resursseja nuorisotakuun toteuttamiseen. Kansanopistojen opintolinjojen maksullisuus on kuitenkin se syy, jonka takia syrjäytymisvaarassa olevat nuoret eivät ohjaudu kansanopistoihin. Kansanopistoilla ei ole myöskään rahoitusta niin sanottuun hakevaan toimintaan.

Mielenkiintoisen uuden avauksen nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamiseksi on tehnyt Haapaveden opisto. Se palkkasi vuonna 2012 opistolle yksilövalmentajan, joka tukee opiskelijoiden sosiaalista toimintakykyä ja auttaa löytämään vahvuuksia. Kunta, kansanopisto ja Pohjanmaan ELY -keskuksen nuorisotoimi maksavat opistolla toimivan yksilövalmentajan palkan. Käytännössä yksilövalmentaja kuuntelee, keskustelee, hakee tietoa ja ohjaa. Joku kaipaa tukea arjessaan, toinen neuvoa opiskelupaikan haussa.

Kansanopistot voisivat tehdä Haapaveden opiston kaltaisia innovatiivisia avauksia yksilövalmentajien palkkaamiseen yhteistyössä muiden nuorisotakuuta toteuttavien kumppaneiden kanssa. Tämä tukisi edellä mainittua kansanopistopedagogiikan tunnetuksi tekemistä ja yhtenäistäisi eriytyneitä työkenttiä.

Opetushallitus on kiinnittänyt huomiota kansanopistojen internaatin hyödyntämiseen. Opetushallituksen arvionnin mukaan sisäoppilaitosta ei ole kansanopistossa täysimääräisesti hyödynnetty. Sisäoppilaitosta ei välttämättä ole edes pidetty tarpeellisena. Kulkuvälineiden kehittyminen ja nuorten yksilöllinen elämäntapa ovat vaikuttaneet yhteisöllisyyden vähenemiseen. Erityisesti kaupunkiopistoille oli tyypillistä, että opiskelijat eivät asu opistolla. (Määttä & Yrjölä, 2001). Myöskään tässä tutkimuksessa kansanopistot eivät korostaneet internaatin merkitystä nuorisotyön tai nuorisotakuun toteutuksessa. Nuorisotakuun totutuksesta puuttuu selkeästi kansanopistojen tarjoama kokonaisvaltainen opiskelun- ja elämänhallinnan kokonaisuus ja sitä kansanopistot voisivat ponnekkaammin tarjota nuorisotakuun toteuttamiseen.

Nuorisotakuu lupaa tarjota nuorelle kolmen kuukauden kuluessa aktivointitoimenpiteitä. Mutta jos nuoren ongelmat ovat syntyneet parissakymmenessä vuodessa, miten nuori voi kiinnittyä kolmessa kuukaudessa säännölliseen toimintaan (Nord, 2014). Kansanopistossa nuori voisi viettää vuoden ja hänen tukenaan olisi opettajien lisäksi koko kansanopiston henkilöstö, erityisopettajat ja oppilashuolto. Elämänhallintaa ja itsenäistymistä tuettaisiin kansanopistojen asuntolatoiminnalla.

Julkinen valta on paljon vartijana nuorisotakuun onnistuneessa toteutuksessa. Suomen Kuntaliiton mukaan koulutuspolitiikan keskeisenä tavoitteena on tasa-arvoisten koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen eri puolella maata. Tasa-arvoiset koulutusmahdollisuudet edellyttävät erilaisia alueellisia ratkaisuja ja toimintaympäristötekijöiden huomioimista (mm. etäisyydet, koulutukseen hakeutuminen). Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kun lailla (sivistyksellisten oikeuksien turvaaminen PL 16 § 2 mom.) tarkemmin säädetään jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjen mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä (Lahtinen 2014). Nuorisotakuun osana toteutuva koulutustakuu ei tällä hetkellä takaa sivistyksellistä tasa-arvoa. Kuten jo aikaisemmassa olen tuonut ilmi, nuorisotakuun tavoitteita toteuttavia koulutuspolkuja tulee laajentaa ammatillisia koulutuspolkua leveämmäksi.

Nuorisotakuun tyyppiset ohjelmat voivat olla aikaan sidottuja ja ohi meneviä ilmiöitä, mutta nuorisotyöllä ja kansanopistopedagogiikalla on tuettu ja tuetaan nuorten elämänhallintaa pitkäjänteisesti. Olisikin toivottavaa, että julkinen valta huomioisi uusia ohjelmajulistuksia antaessaan paremmin jo olemassa olevat ja toimivat järjestelmät.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja ajatuksia jatkotutkimukseen

Kyselyn luotettavuutta voidaan tarkastellaan reliabiliteetin ja validiteetin käsitteillä. Reliabiliteetilla mitataan sitä, miten mittaustulokset voidaan toistaa. Hyvä reliabiliteetti tarkoittaa sitä, että saadut tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Reliabiliteettia voidaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa mitata tilastollisin keinoin. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Validiteetti on hyvä silloin, kun tutkimuksen kohderyhmä ja kysymykset ovat oikeat. Voidakseen olla validi, sovellettavan tutkimusotteen tulee tehdä oikeutta tutkitavan ilmiön olemukselle ja kysymyksenasettelulle.

Tämän tutkimuksen vahvuutena voitaneen pitää sitä, että kyselyssä oli mukana 46 kansanopistoa 16 maakunnan alueelta. Vastausprosentti oli 67 % ja sitä voidaan pitää melko korkeana. Se olivatko tutkimuksen kysymykset oikeita ja vastasivatko ne tutkimusongelmaan on vaikea arvioida. Runsaat avoimet vastausvaihtoehdot antoivat kuitenkin tilaa vastaajien ajatuksille ja nämä avoimet vastaukset toivat tutkimukseen sisältöä ja syvyyttä.

Tutkimus toteutettiin Webropol –ohjelmalla ja se toimi kyselyn toteutuksessa moitteettomasti. Webropol mahdollistaa helposti tutkimuksen uudelleen toteutuksen ja näin ollen sen avulla voidaan perustella myös tutkimuksen reliabiliteettiä.

Jos tämä tutkimus toteutettaisiin uudelleen, muuttaisin kysymyksiä 24 ja 25. Näissä kysymyksissä pyydettiin kansanopistoja valitsemaan kaksi keskeisintä vaihtoehtoa. Nämä kysymykset olisi voinut lukita niin, että vastaaja olisi voinut valita ainoastaan kaksi vastausvaihtoehtoa. Kun lukitusta ei ollut, vastaajat valitsivat luettelosta enemmän kuin kaksi keskeistä vaihtoehtoa. Muotoilisin myös muutamia kysymyksiä tarkemmin.

Avointen vastausten analysoinnissa oli haastavaa asettautua tutkijan rooliin ja sulkea oma kansanopistotausta ja kokemukset ulkopuolelle. Työura kansanopistossa ohjasi ajatuksiani myös tutkimukseen liittyneen kyselyn laatimisessa ja haluan sen tuoda avoimesti esille. Tutkimusprosessin aikana yritin tiedostaa tämän esiymmärryksen ja pohdin useassa vaiheessa sen vaikutusta johtopäätöksiin.

Tämä tutkimus on ensimmäisiä, joissa kansanopistopedagogiikkaa tutkitaan nuorisotyön näkökulmasta, tässä mielessä tutkimuksella on uutuusarvoa. Tulosten vertaaminen muihin tuloksiin on tästä uutuusarvosta johtuen hankalaa. Olen kuitenkin verrannut tuloksia niiltä osin kun se on mahdollista kansanopistoista tehtyihin tutkimuksiin. Tätä vertailua olen tehnyt muun muassa Törrönen & Kirstinän sekä Suvin Erkon tutkimuksiin. Olen verrannut tuloksia myös työ- ja elinkeinoministeriön raportteihin sekä Määttä & Yrjölän kansanopistoihin kohdentuneeseen tutkimukseen. Tämän vertailun olen tehnyt luvussa 5. Esimerkiksi Törrösen & Kirstinän tutkimuksen mukaan kansanopistopedagogiikka mahdollistaa osallistumisen, vastuunoton ja yhteisöllisyyden harjoittelun (Törrönen & Kirstinä 2006, 79).

Toivon, että tutkimuksen tulokset nostavat kansanopistojen tarjoaman nuoren kokonaisvaltaisen kasvun tukemisen opiskelussa, asumisessa ja elämänhallinnassa nuorisotakuun rahoittajien tietoisuuteen. Toivon myös että kansanopistot ja nuorisotyö voisivat vahvistaa yhteistä eetostaan myös käytännön tasolla nuorten kasvun tukemiseksi.

Kansanopistopedagogiikka ja nuorisotyö ovat molemmat mielenkiintoisia tutkimuskohteita ja niiden rajapintoja olisi mielenkiintoista lähetä tutkimaan lisää. Yksi yksittäinen mielenkiinnon kohde olisi se esiintyykö kansanopistoissa kiusaamista. Jatko-tutkimusta voisi suunnata myös kansanopistopedagogiikan vaikuttavuuteen esimerkiksi laadullisen pitkittäistutkimuksen avulla, jossa kansanopistoissa opiskelleiden nuorten ja esimerkiksi maahanmuuttajanuorten kokemukset nousisivat pääosaan.

LÄHTEET

- Alatalo, Arja. & Ilén, Paula. 2005. Kansanopisto kokonaisvaltaisena oppimisympäristönä. Teoksessa S. Virtanen & V. Marjomäki (toim.) Kansanopistokirja. Helsinki: Kansanvalistusseura, 104-108.
- Anttila, P. 2007. Realistinen evalvaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: Akatiimi, 120.
- Cohen, L. Manion, L. & Morrison, K. 2007. Research methods in education. New York: Routledge, 321-327.
- Erkko, Suvi. 2013. *"Elämäni paras vuosi"* Kansanopisto-opintojen rooli opiskelijan elämän nivelvaiheessa. Aikuiskasvatustieteen pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden laitos Jyväskylän yliopisto, 88-93.
- Grönroos, Marita., Heikkilä, M-R. ja Lemmetyinen, E-K. 2001. Kansanopistosta life-kompetenssia! Teoksessa Koivunen, Ulla. (toim.) Kokonaisuutta etsimässä. Kansanvalistusseura. Jyväskylä: Gummerus
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus, 138-139, 195-197.
- Hoikkala, Tommi. 1993. Katoaako kasvatus, himmeneekö aikuisuus? Aikuistumisen puhe ja kulttuurimallit. Jyväskylä: Gummerus, 251
- Huhtajärvi, Piia. 2008. Ammatillinen etsivä työ. Artikkeliteoksessa Hoikkala T & Sell, A. 2008. Nuorisotyötä on tehtävä, menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Hakapaino oy, 446.
- Julkunen, Raija. 2004. Yhteiskunta vakuutuksena, vakuutus yhteiskuntana. Teoksessa T. Helne, S. Hanninen & J. Karjalainen (toim.) Seis yhteiskunta – tahdon sisan! Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy, 256–257.
- Jyrkämä J. 1986. Nuoret sivuraiteelle? Nuorisosta, syrjäytymisestä, yhteiskunnasta. Teoksessa: Mikkola A (toim.) Suomalaista nuorisotutkimusta. Tutkijoiden puheenvuoroja. Kansalaiskasvatuksen keskus ry. Nuorisopoliittinen kirjasto ja tietopalvelu. Tutkimuksia ja selvityksiä 1/86, 37–48.
- Kaivola, J. 2001. Kokonaisvaltaisen oppimisen projekti. Teoksessa Koivunen, U. (toim.). Kokonaisuutta etsimässä. På jakt efter helheten. Helsinki: Kansanvalistusseura, 17–29.
- Kannisto, Marja. 2013. Kansanopiston ja nuorten työpajan välisen palvelutuotannon kehittäminen, Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK, Humanistinen ammattikorkeakoulu, 64-65.
- Karvonen, Sakari. 2012. Tutkimusprofessori. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Nuorten tilanne yhteiskunnan näkökulmasta. Power Point -esitys. Päivitetty 17.12.2012.

Kiilakoski, Tommi. 2014. Nuorisotakuun arki ja politiikka. Teoksessa Gretschel, Anu., Paakkunainen, Kari., Souto, A-M., Suurpää, L. (toim.). Nuorisotutkimusseura, 27.

Kohti onnistunutta nuorisotakuuta? WWW-dokumentti: <http://www.alli.fi/binary.file/-/id/665/fid/3102>. Luetu 15.10.2014.

Komonen, Katja. 2007. Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona. Teoksessa: Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 433.

Kuure, Tomi. 1999. Kansalaisuuden ulottuvuus Euroopan unionin sosiaalipoliittisissa ohjelmissa. Teoksessa Kuure, T., Kärkkäinen, K., Paju, P. & Soininen, A. (toim.) Kutsuuko yhteiskunta? Nuoret jäsenyyksiä lunastamassa ja haastamassa. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 10/96. Helsinki: Hakapaino, 9-37

Lahtinen, Marja. 2014. Opetus- ja kulttuuriasioiden johtaja. Suomen Kuntaliitto. Luento 25.9.2014.

Mehtonen T. Lundblom P & Herranen Jatta.(toim.). 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Jyväskylä. Humanistinen ammattikorkeakoulu, Sarja C. Oppimateriaaleja, 17-18.

Määttä, Jukka & Yrjölä, Pentti. 2001. Perinteen ja nykyajan puristuksessa, kansanopistojen arviointi. Helsinki. Opetushallitus, 5-6, 37, 104-105

Niemelä, Seppo. 2009. Kansanopistoraportti. Suomen kansanopistoyhdisty,3.

Niemelä, Seppo. 2011. Sivistyminen – sivistystarve, -pedagogiikka ja politiikka pohjoismaisessa kansansivistystraditiossa. Kansanvalistusseura ja Snellman-instituutti, 13-14, 102.

Nieminen, Juha. 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyö on tehtävä. Nuorisotutkimusverkoston/Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 76. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 24-43.

Nord, Ulla. 2014. Nuorten palvelualueen johtaja Helsingin Diakonissalaitos. Artikkeili. Suomen kuvalehti 1/2014, 54.

Nuorisolaki 72/2006.WWW-dokumentti: <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luetu 5.6.2014.

Nyyssölä, K. & Pajala, S. 1999, Nuorten työura, koulutuksesta siirtyminen ja huono-osaisuus. Helsinki: Gaudeamus, 27

Tuomola-Karp, Päivi 2005 Koulutustavaratalo, kulttuuritehdas vai oppimispaja. – Kansanopistokirja. Toim. Sari Virtanen ja Ville Marjomäki. Helsinki: Kansanvalistusseura, 68–99.

Tuusa, Matti. & Pitkänen, Sari. 2014 ym. Kuntoutussäätiön Nuorisotakuun tutkimuksellisen tuen loppuraportti, Yhdessä tekeminen tuottaa tuloksia, TEM/14, 6-9, 99, 242-249

TEM raportteja 2011. Väliyömarkkinat. WWW-dokumentti:
<http://www.tem.fi/valityomarkkinat>. Ei päivitystietoja. Luettu 5.5.2014.

TEM raportteja 8/2012. Nuorten yhteiskuntatakuu työryhmän raportti. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. Ei päivitystietoa. Raportti 15.3.2012. Luettu 5.5.2014

TEM raportteja 2013. Nuorisotakuu 1.1.2013 alkaen. WWW-dokumentti:
http://www.tem.fi/files/34215/Nuorisotakuu_1.1.2013_alkaen.pdf. Ei päivitystietoa. Luettu 4.5.2015.

TEM raportteja 8.1.2013. Työ- ja elinkeinoministeriön linjaukset nuoriso-takuun toteuttamisesta TE- hallinnossa. Työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyys- ja yrittäjyysosasto, Ei päivitystietoa. Luettu 5.5.2014.

TEM raportteja 12.3.2013. Nuorisotakuu-verkkopalvelu. Kirje nuorisotakuun alueellisille ja paikallisille toimijoille. PDF-dokumentti: <http://www.nuorisotakuu.fi>. Ei päivitystietoja. Luettu 5.5.2014.

Törrönen, Anneliina & Kirstinä, Anna. 2006. Yhteisöllisyyden sytykkeitä, selvitys vapaan sivistystyön mahdollisuuksista vetäytyvien kansalaisten sitouttamiseen yhteiskuntaan. Helsinki: Oikeusministeriö, 79.

Opetusministeriö 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio.

Pantsar Tytti 2014. Sähköpostikeskustelu 1.8.-1.11.2014. Kehittämispäällikkö. Suomen Kansanopistoyhdistys.

Salomäki, Hanna.2006, Kansanopiston vaikuttavuus, tutkimussuunnitelma OBN – opistoille, 1.

Souli 2014. Nuorisotakuu ei nosta kansanopistoja. WWW-dokumentti:
<http://www.souli.fi>. Päivitetty 2014. Luettu 7.6.2014

Souto, Anne-Mari.2014. Nuorisotakuun arki ja politiikka. Teoksessa Gretschel, A., Paakkunainen, K., Souto, A-M., Suurpää, Leena. (toim.). Nuorisotutkimusseura, 158-159.

Valli, R. 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalla. Juva: WS Bookwell oy, 103–104.

VTV 8/2014. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset. PDF-dokumentti. [http:// www.vtv.fi/files/4117/8_2014_Nuorisotyottomyyden_hoito.pdf](http://www.vtv.fi/files/4117/8_2014_Nuorisotyottomyyden_hoito.pdf). Ei päivitystietoa. Luettu 22.9.2014

Väljärvi, Jouni.2011. Osaamisen kunta. Teoksessa Haveri, Arto & Stenvall, Jari & Majoinen, Katja (toim.) Kunnallisen itsehallinnon peruskivet. Helsinki: Kunnallistieteiden yhdistys, Suomen Kuntaliitto, 370, 372–383.

Ågren, Susanna. 2013. Sopeutumaton nuori – arvokas kansalainen? Tutkimus nuorten asemasta tämän hetkisessä syrjäytymiskeskustelussa. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriopinnot. Pro gradu -tutkielma, 39.

ma 26.5.2014

Hyvä kansanopiston rehtori,

koulutussektorin rakenne- ja rahoitusuudistukset haastavat kansanopistoja perustelemaan rooliaan ja vaikuttavuutta myös nuorisotakuun toteuttajana.

Teen Kansanopistoyhdistykselle opinnäytetyötäni nuorisotakuuseen liittyen. Tutkimuksessa selvitetään, mikä on kansanopistojen rooli nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa ja nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa sekä kansanopistojen tekemää nuorisotyötä.

Kyselyyn **vastaaminen kestää noin 5 minuuttia ja toivomme siihen yhtä vastausta/kansanopisto**. Vastaajana voi olla rehtori, apulais/vararehtori, koulutussuunnittelija, opinto-ohjaaja tai henkilö, joka toimii nuorisotyön yhteistyöverkostoissa.

Toivottavasti kyselyyn vastaamiselle löytyy aikaa **ennen kesälomia (18.6.2014 mennessä)** ja saamme kattavan kuvan kansanopistojen tekemästä nuorisotyöstä ja toiminnasta nuorisotakuun toteuttajana!

Linkki kyselyyn:

<https://www.webropolsurveys.com/S/CD3139339E3EF3C7.par>

Ajastasi ja ajatuksistasi jo etukäteen kiittäen, rentouttavaa kesää toivottaen!

Sirkka Salvi

KANSANOPISTOT NUORISOTAKUUN TOTEUTTAJANA

Tällä kyselyllä selvitetään kansanopistojen roolia nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa ja nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisessa sekä kansanopistojen tekemää nuorisotyötä. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 5 minuuttia.

Kiitos ajastasi ja ajatuksistasi!

TAUSTATIEDOT

Taustatiedot jäävät tutkimuskäyttöön, tulokset esitellään anonymisti

1. Kansanopiston päätoimisten opiskelijoiden määrä (yli 8 viikkoa)

Valitse tästä ▼

2. Kansanopiston aatetausta

☐ Kristillinen ☐ Puolue/ järjestöopisto ☐ Sitoutumaton ☐ Erityisopisto

3. Kansanopiston sijainti

Valitse tästä ▼

4. Vastaajan asema opistossa

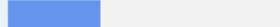
Valitse tästä ▼

5. Onko opistossanne nuorisotyön opetusta (esim. NUVA)

☐ Kyllä ☐ Ei

Seuraava -->

33% valmiina

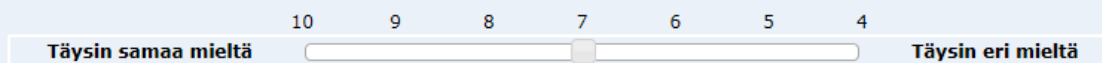
KANSANOPISTOT NUORISOTAKUUN TOTEUTTAJANA

KANSANOPISTOPEDAGOGIIKKA JA NUORISOTYÖ

Seuraavassa väittämiä kansanopistopedagogiikasta ja nuorisotyöstä ja kysymyksiä siitä miten nuorisotyön tehtävät toteutuvat kansanopistoissa.

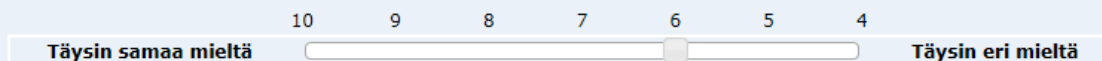
6. Kansanopistossa tehdään nuorisotyötä.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

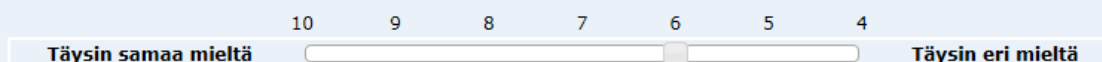
7. Kansanopistopedagogiikka on myös nuorisotyötä.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

8. Kansanopistopedagogiikka liittää nuoria kulttuuriin, yhteiskuntaan ja lähiympäristöön.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

9. Kerro joku konkreettinen tulos tästä asiasta

Millä tavalla nuoria on saatu kiinnitettyä kansanopistovuoden aikana kulttuuriin, yhteiskuntaan tai lähiympäristöön.

LIITE 2 Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajana -kysely

10. Kansanopistopedagogiikka ohjaa nuoren kehitystä omaksi itsekseen, omat tarpeensa ja pyrkimyksensä tunnistavaksi yksilöksi.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

10 9 8 7 6 5 4

Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

11. Kerro joku konkreettinen tulos tästä asiasta

Miten nuorten kehitystä ja oman tien etsimistä on tuettu kansanopistovuoden aikana

12. Kansanopistopedagogiikka auttaa nuorta yhteiskuntaan kiinnittyä ja elämänhallintaan liittyvissä ongelmissa.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

10 9 8 7 6 5 4

Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

13. Kerro joku konkreettinen tulos tästä asiasta

Miten kansanopistovuoden aikana nuoret ovat kiinnittyneet yhteiskuntaan ja elämänhallintaan on lisääntynyt (esim. jatko-opiskelupaikka, jatkosuunnitelmat, purkautuneet eläkepäätökset jne.)

14. Kansanopistopedagogiikka aktivoi nuoria vaikuttamaan kasvu- ja elinolosuhteisiinsa.

Arvioi ja vedä liukupalkkia kohtaan, jonka arvioit oikeaksi.

10 9 8 7 6 5 4

Täysin samaa mieltä Täysin eri mieltä

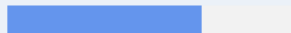
15. Kerro joku konkreettinen tulos tästä asiasta

Miten nuoret ovat aktivoituneet esim. järjestö- tai puoluepolitiikkaan tai muuhun vaikuttamiseen kansanopistovuoden aikana.

<-- Edellinen

Seuraava -->

66% valmiina

KANSANOPISTOT NUORISOTAKUUN TOTEUTTAJANA

KANSANOPISTOPEDAGOGIKKA JA NUORISOTAKUU

Nuorisotakuun tavoitteena on nuoren koulutukseen ja työmarkkinoille siirtymisen edistäminen, nuorten työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen, nuorten syrjäytymisvaaraan liittyvien tekijöiden tunnistaminen sekä varhainen puuttuminen nuorten syrjäytymiskehitykseen. Keskeistä nuorisotakuussa on nuoren palvelutarpeen pikainen arviointi ja suunnitelmien laatiminen jatkolun löytämiseksi painottaen ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

16. Onko opistonne mukana nuorisotakuuseen liittyvässä yhteistyössä?

Nuorisotakuun toteutus edellyttää uudenlaista yhteistyötä ja sitoutumista alueellisilta ja paikallisilta toimijoilta. Toimimalla yhteistyössä voidaan parhaiten tukea sitä, että nuorten osallisuus lisääntyy, heidän osaamisensa kehittyy, nuoret kouluttautuvat ja työllistyvät ja ovat siten aktiivisia yhteiskuntamme jäseniä.

- ☐ Kyllä
☐ Ei
☐ En tiedä/en osaa sanoa

17. Ketkä henkilökunnastanne tekevät yhteistyötä nuorisotakuun yhteistyöverkostoissa aktiivisimmin?

- ☐ Rehtori ☐ Apulaisrehtori/vararehtori ☐ Opinto-ohjaaja
☐ Opettajat ☐ Koulutussuunnittelija ☐ Asuntolanohjaaja
☐ Muu, kuka?

18. Onko henkilökunnastanne nimetty joku nuorisotakuun yhdyshenkilöksi?

- ☐ Kyllä
☐ Ei
☐ Jos vastasit kyllä, kuka tämä henkilö on (jätä yhteystiedot)

19. Millaisten yksittäisten yhteistyötahojen kanssa kansanopistonne tekee nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyötä?

esim. yhteistä suunnittelua, kokouksia, opiskelijoihin liittyvää yhteistyötä, hakevaa toimintaa

☐ Etsivä nuorisotyö	☐ Nuorisotoimi	☐ Nuorten työpajat	☐ Koulutoimi
☐ Opinto-ohjaajat	☐ Kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut	☐ KELA:n kuntoutusasiantuntijat	☐ Muut koulutuksen järjestäjät
☐ ELY- keskus	☐ TE-toimisto	☐ Yritykset	☐ Järjestöt
☐ Seurakunta	☐ En tiedä/en osaa sanoa	☐ Jonkin muun, minkä? ____	

LIITE 2 Kansanopistot nuorisotakuun toteuttajana -kysely

21. Miten kuvaisit tätä yhteistyötä nuorisotakuuta toteuttavien verkostojen kanssa.

☐ Yhteistyö alkamassa	☐ Satunnaista
☐ Vakiintunutta	☐ Aktiivista
☐ Emme toimi nuorisotakuuta toteuttavissa yhteistyöverkostoissa	

22. Millaista osaamista/lisääarvoa kansanopistonne on antanut nuorisotakuun tavoitteiden toteutukseen näissä yhteistyöverkostoissa?

23. Koulutustakuun rahoitus opistossanne

- ☐ Nuorisotakuun opintoteliavustukset maahanmuuttajanuorten koulutukseen
☐ Nuorten aikuisten osaamisohjelma (NAO opiskelijat)
☐ En tiedä/en osaa sanoa
☐ Muu

24. Olisiko kansanopistollanne mahdollisuutta ottaa suurempi rooli nuorisotakuun tavoitteiden toteuttamisesta? VALITSE KAKSI KESKEISINTÄ VAIHTOEHTOA.

Arvioi millainen tämä rooli voisi olla, mikäli rahoitus sen mahdollistaisi

- ☐ Emme voi ottaa isompaa roolia nuorisotakuun tavoitteista
☐ Voisimme tehdä yhteistyötä nuorten työpajojen kanssa
☐ Voisimme lisätä "pudokkaille" suunnattua hakevaa toimintaa
☐ Voisimme lisätä nuorten aktivointiin ja oppimisvalmiuksiin liittyvää koulutusta
☐ Voisimme lisätä maahanmuuttajakoulutuksia
☐ Voisimme lisätä nuorten opinnollista kuntoutusta
☐ Voisimme lisätä nuorille tarjottavaa ohjausta
☐ Mitä muuta

25. Mitkä ovat suurimmat esteet nuorisotakuun tavoitteiden toteutukselle opistossanne. VALITSE KAKSI KESKEISINTÄ VAIHTOEHTOA.

- ☐ Toimintamme painopiste on muualla
☐ Rahoituksen puute
☐ Tilat
☐ Osaaminen
☐ Henkilökunnan vähäinen määrä
☐ Jokin muu syy, mikä?

26. Tähän voit täydentää vastauksia tai kertoa ajatuksiasi lisää.

27. YHTEYSTIEDOT

Voit jättää halutessasi opiston yhteystiedot. Yhteystietoja ei käytetä tulosten analysoinnissa, mutta Kansanopistoyhdistys voi mahdollisesti koota niiden avulla nuorisotakuuseen liittyvää yhteistyöverkostoa.

Opisto
Etunimi
Sukunimi
Matkapuhelin
Sähköposti

100% valmiina

